

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права

Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: **«Підвищення ефективності господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва в сучасних умовах (на матеріалах ТОВ «Геотехсервіс-2008»)»**

Виконала: здобувач першого рівня вищої освіти, групи 401ЕП

Спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Горбунова М.Р.

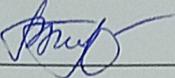
Керівник: Васюта В.Б.

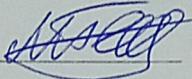
Рецензент:

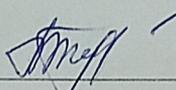
Полтава – 2024 р.

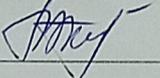
Консультанти:

з кафедри ЕП та М: – охорона праці

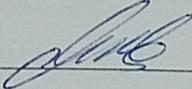
17. 06. 2024 р. Васюта В.Б.

Здобувач 17. 06. 2024 р. Горбунова М.Р.

Керівник роботи 17. 06. 2024 р. Васюта В.Б.

Нормоконтроль 17. 06. 2024 р. Васюта В.Б.

Допустити до захисту

Завідувачка кафедри 17. 06. 2024 р. М.Б. Чижевська

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки управління та права
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу
ступінь вищої освіти «бакалавр»

Спеціальність 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та маркетингу

М.Б. Чижевська
«15» квітня 2024 року

З А В Д А Н Н Я **НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА**

Горбунова Марина Романівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Підвищення ефективності господарської діяльності суб'єкта малого підприємства в сучасних умовах (на матеріалах ТОВ «Геотехсервіс-2008»)

керівник роботи Васюта В.Б., к.т.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «08» грудня 2023 року №1481/1-фа

2. Строк подання здобувачем роботи 18.06.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавство України, навчальна, наукова, довідкова та методична література, фахові періодичні видання, інформаційні ресурси, установчі документи підприємства, фінансова, оперативна та статистична звітність підприємства

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи бакалавра (перелік питань, які потрібно розробити) Розділ 1. Теоретичні засади підвищення ефективності господарської діяльності суб'єкта малого підприємства. Розділ 2. Організаційно-економічна характеристика господарської діяльності ТОВ «Геотехсервіс-2008». Розділ 3. Оцінка ефективності господарської діяльності ТОВ «Геотехсервіс-2008» та розроблення пропозицій щодо її підвищення

5. Перелік графічного матеріалу:

Ілюстративний матеріал у кількості 24 аркушів представлений у
Додатку Ф

6. Консультанти розділів роботи

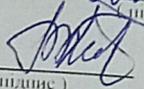
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 15.04.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1	Теоретична частина	15.04–05.05.2024	
2	Аналітична частина	06.05–26.05.2024	
3	Проектна частина. Виготовлення ілюстративного матеріалу, перевірка на плагіат	27.05–16.06.2024	
4	Рецензування та підготовка до захисту	17.06–23.06.2024	
5	Захист випускної роботи бакалавра	24.06–30.06.2024	

Здобувач Горбунова М.Р.
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи Васюта В.Б.
 (підпис) (прізвище та ініціали)

- Примітки
- 13. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломного проекту (роботи) і контролю за ходом роботи кафедри (циклової комісії) і декана факультету (завідувача відділення).
 - 14. Розробляється керівником дипломного проекту (роботи). Видается кафедрою (цикловою комісією).
 - 15. Формат бланка А4 (210 × 297 мм), 2 сторінки.

РЕФЕРАТ

Горбунова М. Р. Підвищення ефективності господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва в сучасних умовах (на матеріалах ТОВ «Геотехсервіс-2008»). Машинопис. Кваліфікаційна робота бакалавра на здобуття першого рівня вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024.

Робота містить 144 сторінок, 20 таблиць, 46 рисунки, 110 найменувань використаної літератури, 5 додатків.

Основна мета даної випускної кваліфікаційної роботи полягає у пошуку основних напрямів та розробленні шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства. Об'єктом дослідження виступає господарська діяльність ТОВ «Геотехсервіс-2008». Предметом даного дослідження стала господарська діяльність та основні фінансові та економічні показники, що її характеризують.

Відповідно до окресленої мети у даній роботі необхідно вирішити наступні завдання: розглянути теоретичні засади підвищення ефективності господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва; розглянут сутність і значення господарської діяльності підприємств, фактори, що впливають на її ефективність; вивчити показники, за якими оцінюють ефективність діяльності суб'єкта підприємництва та основні напрями їх підвищення; розглянути організаційно-економічну характеристику діяльності товариства; визначити та проаналізувати економічні та фінансові показники діяльності підприємства; на основі проведеного їх аналізу виявити основні напрямки та заходи щодо покращення.

Запропоновані заходи сприятимуть значному підвищенню ефективності діяльності підприємства

Ключові слова: ефективність, ефект, підприємництво, фінансовий стан кризові явища, економіка, розвиток.

ABSTRACT

Gorbunova M. R. Increasing the efficiency of the economic activity of a small business entity in modern conditions (based on the materials of Geotechservice-2008 LLC). Typescript. Bachelor's qualification work for obtaining the first level of higher education in specialty 076 "Entrepreneurship, trade and exchange activities" - National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», Poltava, 2024.

The work contains 144 pages, 20 tables, 46 figures, 110 titles of used literature, 5 annexes.

The main purpose of this graduation thesis is to find the main directions and develop ways to increase the efficiency of the enterprise. The object of the study is the economic activity of Geotechservice-2008 LLC. The subject of this study was economic activity and the main financial and economic indicators that characterize it.

In accordance with the outlined goal, the following tasks must be solved in this work: consider the theoretical principles of increasing the efficiency of the economic activity of a small business entity; the essence and significance of economic activity of enterprises, factors influencing its efficiency will be considered; to study the indicators by which the efficiency of the business entity is evaluated and the main directions of their improvement; consider the organizational and economic characteristics of the company's activity; determine and analyze the economic and financial indicators of the enterprise; on the basis of their analysis to identify the main directions and measures for improvement.

The overall set of proposed measures will contribute to a significant increase in the efficiency of the enterprise

Key words: efficiency, effect, entrepreneurship, financial condition, crisis phenomena, economy, development.

ЗМІСТ

Вступ.....	8
Розділ 1. Теоретичні засади підвищення ефективності господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва.....	10
1.1. Сутність і значення господарської діяльності підприємств, фактори, що впливають на її ефективність.....	10
1.2. Показники оцінювання ефективності господарської діяльності суб'єкта підприємництва.....	19
1.3. Основні напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства	25
Розділ 2. Організаційно-економічна характеристика господарської діяльності ТОВ «Геотехсервіс-2008».....	33
2.1. Мале підприємництво в Україні: проблеми та перспективи розвитку.....	33
2.2. Організаційно-правові основи функціонування підприємства.....	40
2.3. Аналіз економічних та фінансових показників діяльності товариства.....	45
2.4. Стан охорони праці на підприємстві.....	53
Розділ 3. Оцінка ефективності господарської діяльності ТОВ «Геотехсервіс-2008» та розроблення пропозицій щодо її підвищення.....	58
3.1. Аналіз показників ефективності господарської діяльності товариства.....	58
3.2. Заходи щодо зниження рівня негативного впливу кризових явищ на діяльність малого підприємства ТОВ «Геотехсервіс-2008».....	69
Висновки та пропозиції.....	80
Глосарій.....	84

Список використаних джерел.....	90
Додаток А. Економічні та фінансові показники діяльності ТОВ «Геотехсервіс - 2008» за 2021-2023 роки.....	103
Додаток Б. Бухгалтерська та статистична звітність за 2021 рік	107
Додаток В. Бухгалтерська та статистична звітність за 2022 рік	114
Додаток Г. Бухгалтерська та статистична звітність за 2023 рік	117
Додаток Д. Ілюстративний матеріал	120

ВСТУП

Одним з основних завдань суб'єктів господарювання є підвищення ефективності господарської діяльності. Ефективність діяльності є важливим, визначальним фактором, який суттєво впливає на конкурентоспроможність підприємства. особливо це важливо для малих та мікропідприємств. Їх рівень здатності протистояти великим підприємствам у конкурентній боротьбі дуже низький.

Але ці структури важливі для розвитку економіки нашої країни. Однією з основних ролей малого підприємництва є забезпечення соціально-політичної стабільності у суспільстві, створюючи умови для вільного вибору стратегій та методів, які сприяють загальному добробуту країни.

Наразі серед суб'єктів малого бізнесу та мікропідприємств відмічається поступове зниження кількості суб'єктів господарювання, що могло бути спричинене низкою політичних економічних та соціальних факторів. Загалом український бізнес пройшов декілька складних етапів та економічних коливань, починаючи з 2020 року, коли був оголошений карантин через пандемію COVID – 19. Незважаючи на прогнози про складний 2020 рік для підприємців, в Україні відбулося відкриття майже 54 тисяч нових юридичних осіб.

Наступним складним етапом для українського бізнесу та загалом економіки, настав у 2022 році, коли країна агресор почала повномасштабне воєнне вторгнення на територію нашої держави.

Незважаючи на період значної невизначеності та великих матеріальних та фінансових втрат для підприємництва, зазначається що процес адаптації до війни відбувся в рази швидше ніж до пандемії COVID – 19.

У 2022 році бачимо різке зниження зареєстрованих одиниць бізнесу, через військові дії та впровадженний воєнний стан, проте надалі відбувається поступове зростання, що підтверджує процес адаптації бізнесу до умов кризи та економічних коливань.

Для малих підприємств підвищення рівня ефективності господарської

діяльності є актуальним та головним аспектом подальшого розвитку.

Адже кожне підприємство має свій власний рівень ефективності діяльності, який може зростати або знижуватися внаслідок впливу певних зовнішніх та внутрішніх факторів. Основні напрями та шляхи підвищення ефективності діяльності виявляються на основі детального аналізу системи показників, яку підприємство обирає самостійно. Перед цим необхідно виявляти резерви зміни ефективності.

Основна мета даної випускної кваліфікаційної роботи полягає у пошуку основних напрямів та розробленні шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження виступає господарська діяльність ТОВ «Геотехсервіс-2008».

Предметом даного дослідження стала господарська діяльність та основні фінансові та економічні показники, що її характеризують.

Відповідно до окресленої мети у даній роботі необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути теоретичні засади підвищення ефективності господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва;
- розглянут сутність і значення господарської діяльності підприємств, фактори, що впливають на її ефективність;
- вивчити показники, за якими оцінюють ефективність діяльності суб'єкта підприємництва та основні напрями їх підвищення;
- розглянути організаційно-економічну характеристику діяльності товариства;
- визначити та проаналізувати економічні та фінансові показники діяльності підприємства;
- на основні проведеного їх аналізу виявити основні напрямки та заходи щодо покращення.

Загальний комплекс запропонованих заходів сприятиме значному підвищенню ефективності діяльності підприємства

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

1.1. Сутність і значення господарської діяльності підприємств, фактори, що впливають на її ефективність

У Господарському кодексі України господарська діяльність визначається як діяльність суб'єктів господарювання, яка займається виготовленням продукції, виконанням робіт або наданням послуг. Вони мають вартісний характер і підлягають ціноутворенню [1]. Економічну діяльність класифікують за різними ознаками. (рис. 1.1).

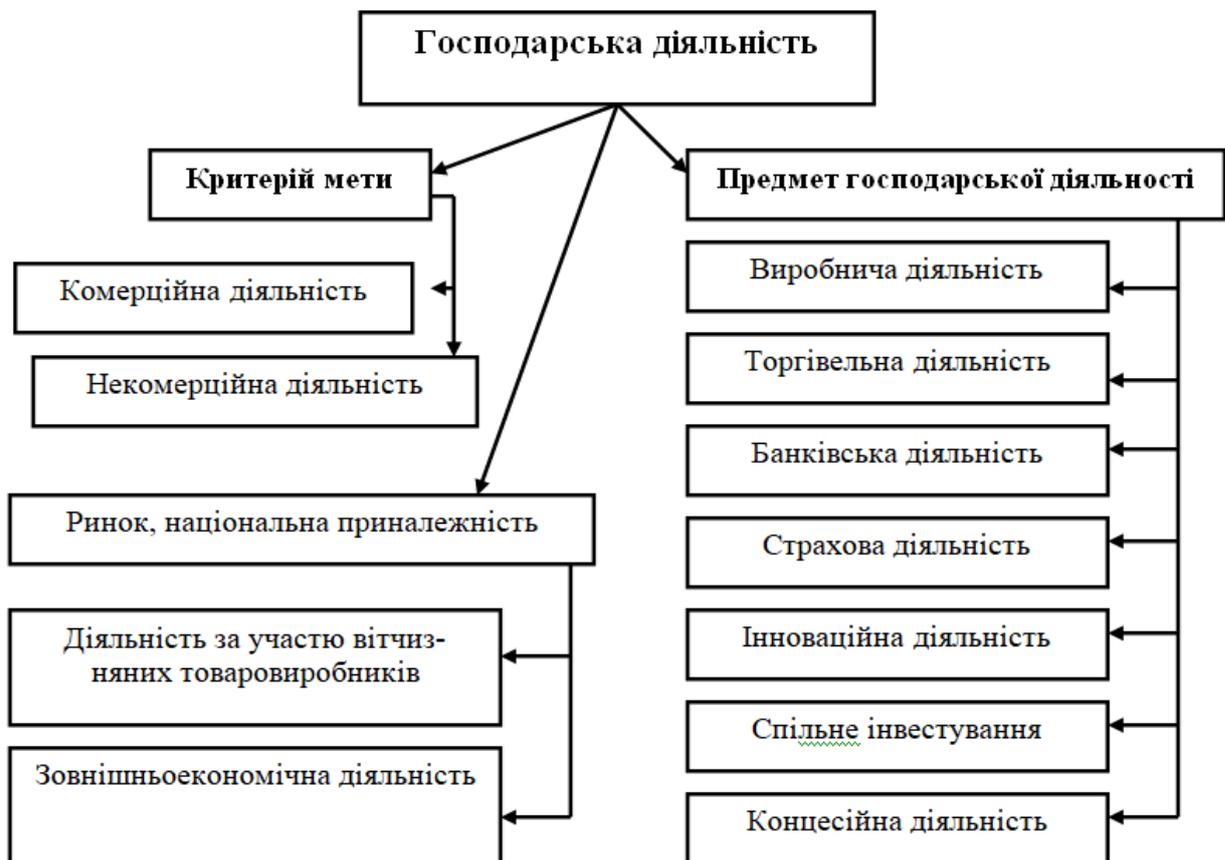

Рисунок 1.1 – Класифікація видів господарської діяльності

Для свого функціонування будь-яке підприємство поряд із маркетинговою та фінансовою здійснює і виробничу діяльність. Саме це і забезпечує досягнення його цілей.

На процес виробництва на підприємстві здійснюють вплив такі чинники: персонал (робоча сила), праця та предмети праці. Тобто з одного боку маємо затрати живої та уречевленої праці, а з іншого – результати виробництва (діяльності). Останні залежать від масштабів застосовуваних засобів виробництва, кадрового потенціалу та рівня його розвитку.

На думку багатьох науковців, ефективність є одним із найскладніших понять сучасної економічної науки (табл. 1.1). Ця категорія розвивалася з часом і має довгу та складну історію формування. У наступній таблиці представлено сутність поняття «ефективність» [8].

Таблиця 1.1 – Тлумачення поняття «ефективність» різних авторів

Автор(и), джерело	Визначення
Д. Рікардо	Поняття «ефективність» визначив як «відношення отриманого результату до певного виду витрат».
В. Паретто, Й. Шумпетер	Під «ефективністю» розуміли відношення витрат і результатів.
М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі	Відзначали, що ефективність в цілому характеризується співвідношенням між обсягом виробництва продукції й необхідними для виготовлення ресурсами, тобто визначається в якості внутрішнього параметра функціонування підприємства, і віддзеркалюючи ефективність використання ресурсів.
К. Макконелл, С. Брю	Писали, що ефективність характеризує зв'язок між кількістю одиниць обмежених ресурсів, що використовуються у процесі виробництва, і отриманою у результаті кількістю потрібного продукту.
Х. Лібенштайн, С. Фішер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензі	Оцінюють ефективність як зовнішнє поняття, яке враховує розподіл ресурсів.

Отже, можна стверджувати, що ефективність виступає показником успішності діяльності суб'єкта господарювання в процесі досягнення поставленої мети.

Проблема підвищення ефективності виробництва є однією з найважливіших у сучасній економічній науці. Цією проблемою цікавляться як власники приватних підприємств, так і на рівні керівництва країною [14].

Категорії «економічний ефект» і «економічна ефективність» є одними з найважливіших у ринковій економіці і тісно пов'язані між собою. Кожен автор має своє трактування дефініції «економічного ефекту». Визначення цих понять наведені в таблиці. 1.2.

Таблиця 1.2 – Тлумачення поняття «економічний ефект» різними авторами

Автор(и), джерело	Визначення
Аванесова Н.Е.	Економічний ефект – це корисний результат економічної діяльності, що вимірюється як різниця між грошовим доходом від діяльності й грошовими витратами для її здійснення.
Бабушкіна Е.А.	Економічний ефект – це різниця між результатами з економічної діяльності й витратами, вироблених для їх отримання та використання.
Богданович О.Г.	Економічний ефект – це результативність економічної діяльності, та реалізації економічних програм та заходів, які характеризуються відношенням одержаного економічного ефекту (результату) до витрат ресурсів, що зумовили отримання цього результату.
Вислободська Г.П.	Економічний ефект – результат праці людини у процесі виробництва матеріальних цінностей (кількість випущеної продукції).
Занозовська О.Г.	Під економічним ефектом слід розуміти результат реалізації заходів, що спрямовані на підвищення ефективності виробництва в першу чергу за рахунок економії всіх виробничих ресурсів.

Термін "ефект" у перекладі з латинської означає "результат".

Ефект може бути як позитивним, так і негативним, або нульовим, коли змін немає. Розрізняють такі види ефективності (рис. 1.2).

Ефективність виробничої діяльності підприємства визначається шляхом оцінки його конкурентоспроможності на ринку, враховуючи якість продукції, її ціну та ефективність використання ресурсів. Це означає визначення співвідношення між обсягом виробництва або прибутком і використаними ресурсами, такими як робоча сила, основні та оборотні фонди [6].

Рисунок 1.2 – Види ефективності

Ефективність виробництва ґрунтується на мінімізації витрат ресурсів для виробництва товарів та надання послуг. Важливо забезпечити максимальну продуктивність при мінімальному споживанні ресурсів.

Поняття ефективності економіки відображає загальні економічні процеси держави, в той час як ефективність галузі більш конкретно вказує на використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів в певній галузі.

Оцінка ефективності виробництва полягає у порівнянні результатів, таких як обсяги продукції або прибуток, з витратами. Для цього необхідно враховувати всі види витрат, а не лише оцінювати абсолютні показники [14].

Таким чином, визначення ефективності підприємства полягає в установленні співвідношення між результатами та витратами, що відображає рівень його продуктивності та ефективності використання ресурсів:

$$E_{\phi} = \frac{E}{B}, \quad (1.1)$$

де E_{ϕ} – ефективність;

E – ефект (результати);

B – витрати (ресурси) [37].

Існує декілька підходів до визначення ефективності виробництва (рис. 1.3).

Кожен із цих підходів має свої недоліки та переваги. Конкретні обставини та завдання, які потрібно виконати, визначають який саме підхід застосувати.

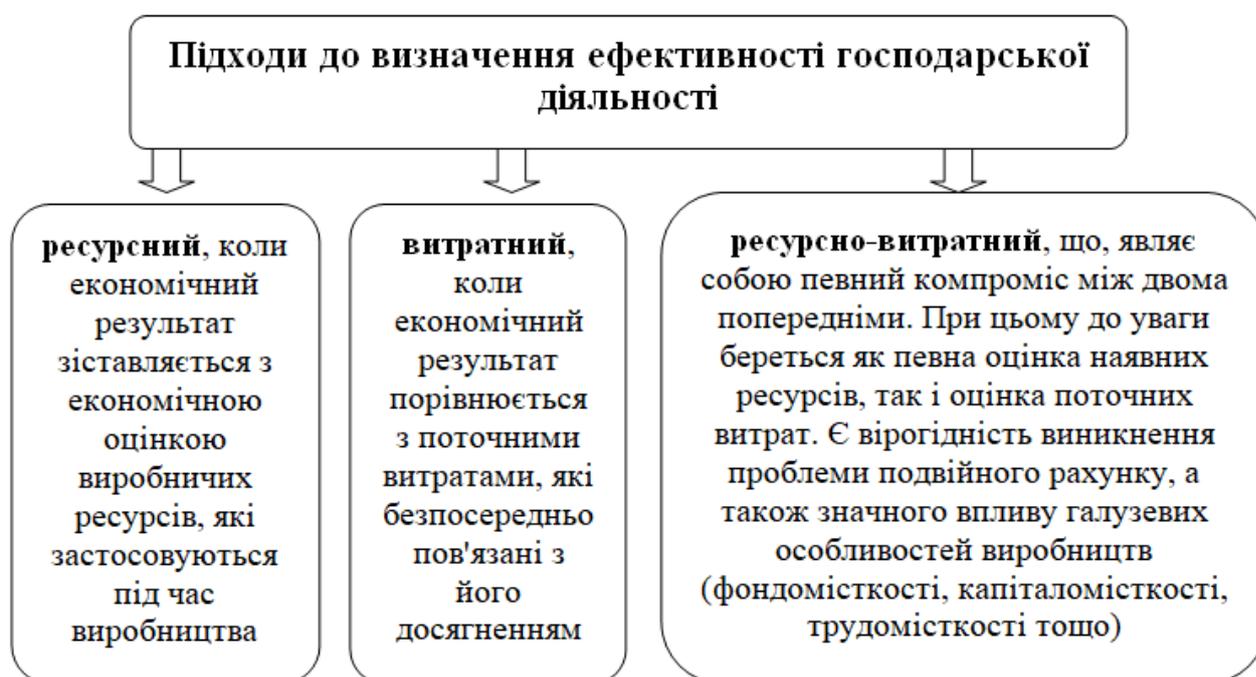

Рисунок 1.3 – Підходи до визначення ефективності господарської діяльності

У таблиці 1.3 розглянемо трактування поняття «ефективність діяльності підприємства».

Таблиця 1.3 – Трактування категорії «ефективність діяльності підприємства» різними авторами

Автор(и), джерело	Визначення
Шура Н.О.	Ефективність діяльності підприємства – це максимально зручне співвідношення між сукупними витратами й економічними результатами.
Петровці М.М.	Пропонував визначати ефективність діяльності підприємства з урахуванням виконання встановлених планів випуску продукції і собівартості, і стверджував, що стимулюючи освоєння нових потужностей без урахування ефективності вироблених витрат неможливо.
Друкер П.	Ефективність діяльності підприємства пропонував оцінювати показниками прибутку і рентабельності.
Батракова Т.І.	Визначає «ефективність діяльності підприємства» як вибір правильних цілей, на яких фокусується уся енергія підприємства.
Паретто В.	Вважає, що «економічна ефективність діяльності підприємства – це стан, при якому неможливо збільшити міру задоволення потреб хочаб однієї людини, не погіршуючи при цьому положення іншого представника суспільства».

Наявність різних поглядів на сутність ефективності діяльності підприємства обумовлена різними підходами до її аналізу, зосередженими на

окремих аспектах вирішення загальної проблеми [17]. Підходи визначення ефективності результатів господарської діяльності підприємства зображено на рисунку 1.4.

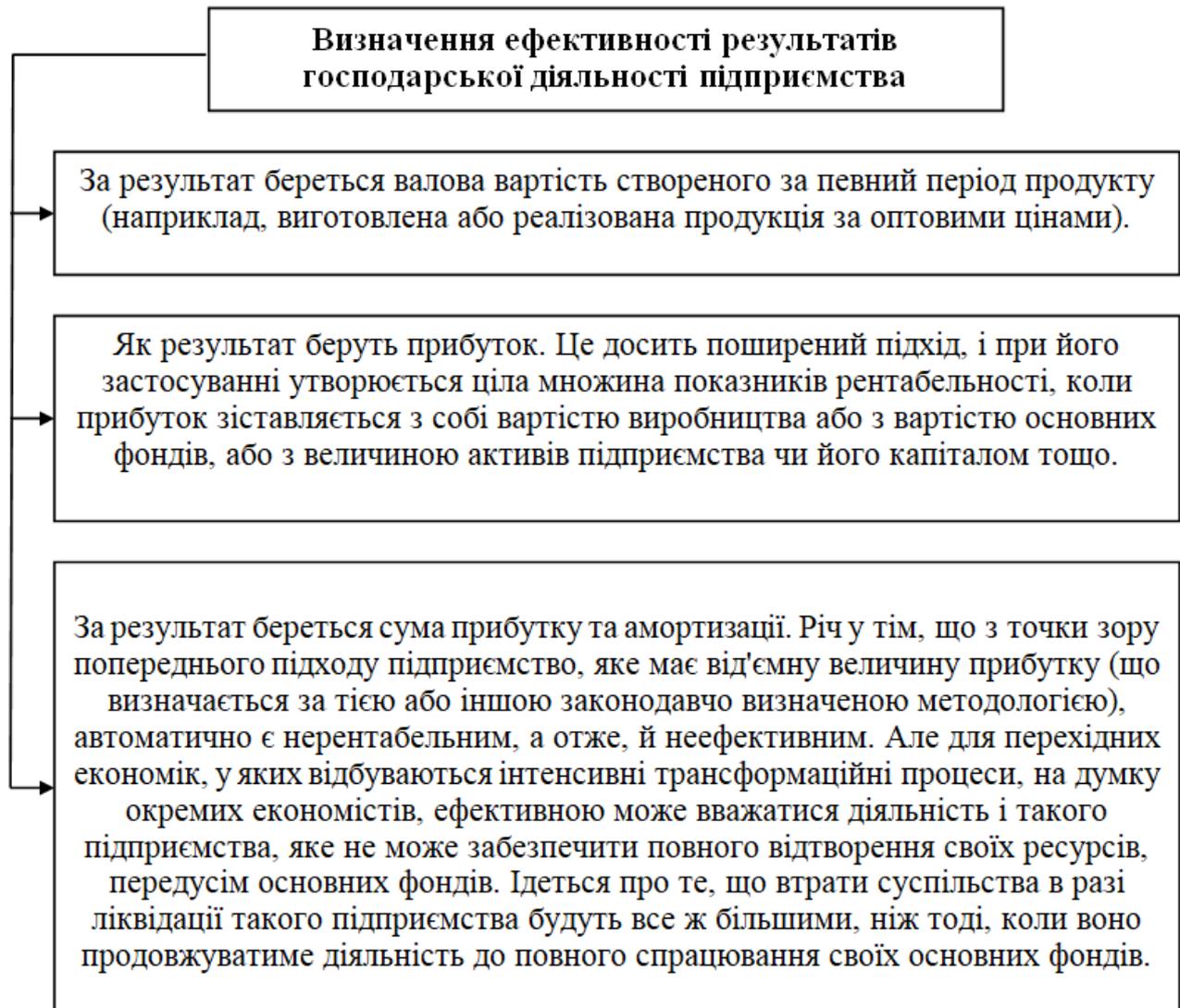

Рисунок 1.4 – Підходи визначення ефективності результатів господарської діяльності підприємства

Напрями визначення ефективності діяльності підприємства представлено на рисунку 1.5.

У межах першого напрямку досліджується насамперед ефективність використання ресурсів підприємства, другого – оцінювання може здійснюватися самим підприємством, потенційним інвестором.

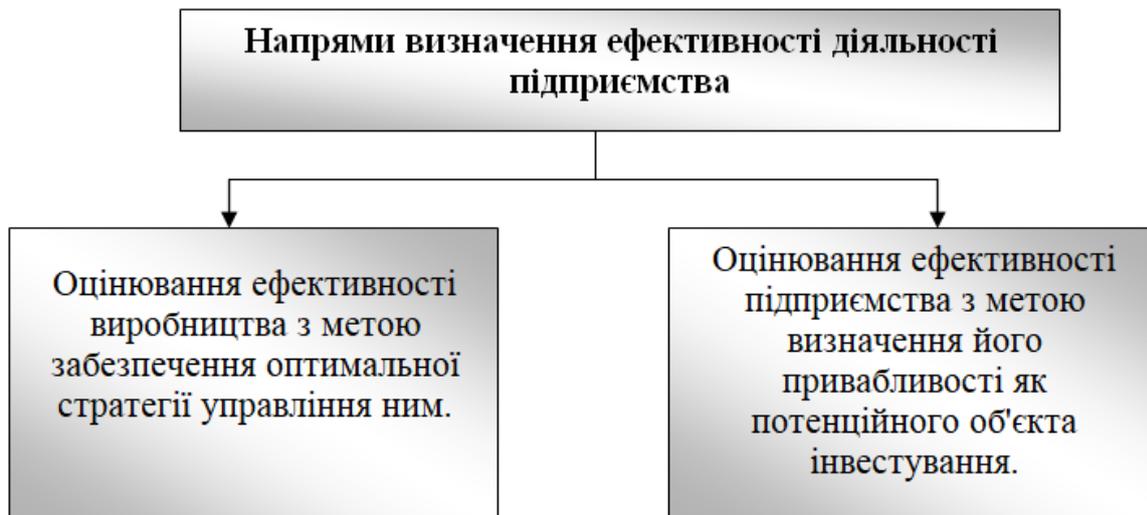

Рисунок 1.5 – Напрями визначення ефективності діяльності підприємства

Ефективність виробництва представляє собою показник, що відображає результати використання засобів виробництва та персоналу за звітний період.

Процес формування результатів та ефективності виробництва (продуктивності системи) показано на рисунку 1.6.

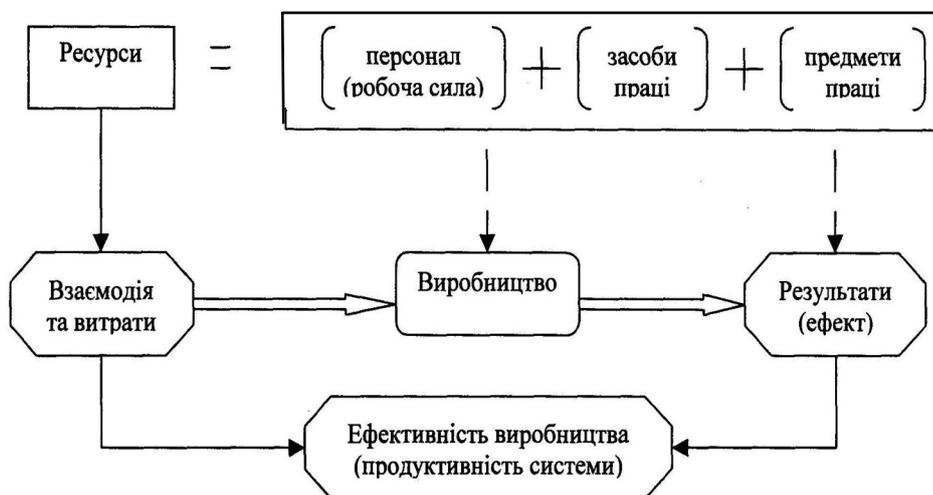

Рисунок 1.6 – Схема формування результатів та ефективності виробництва

Рівень ефективності господарської діяльності суб'єкта господарювання залежить від низки чинників. Важливою є їх класифікація (рис. 1.7):

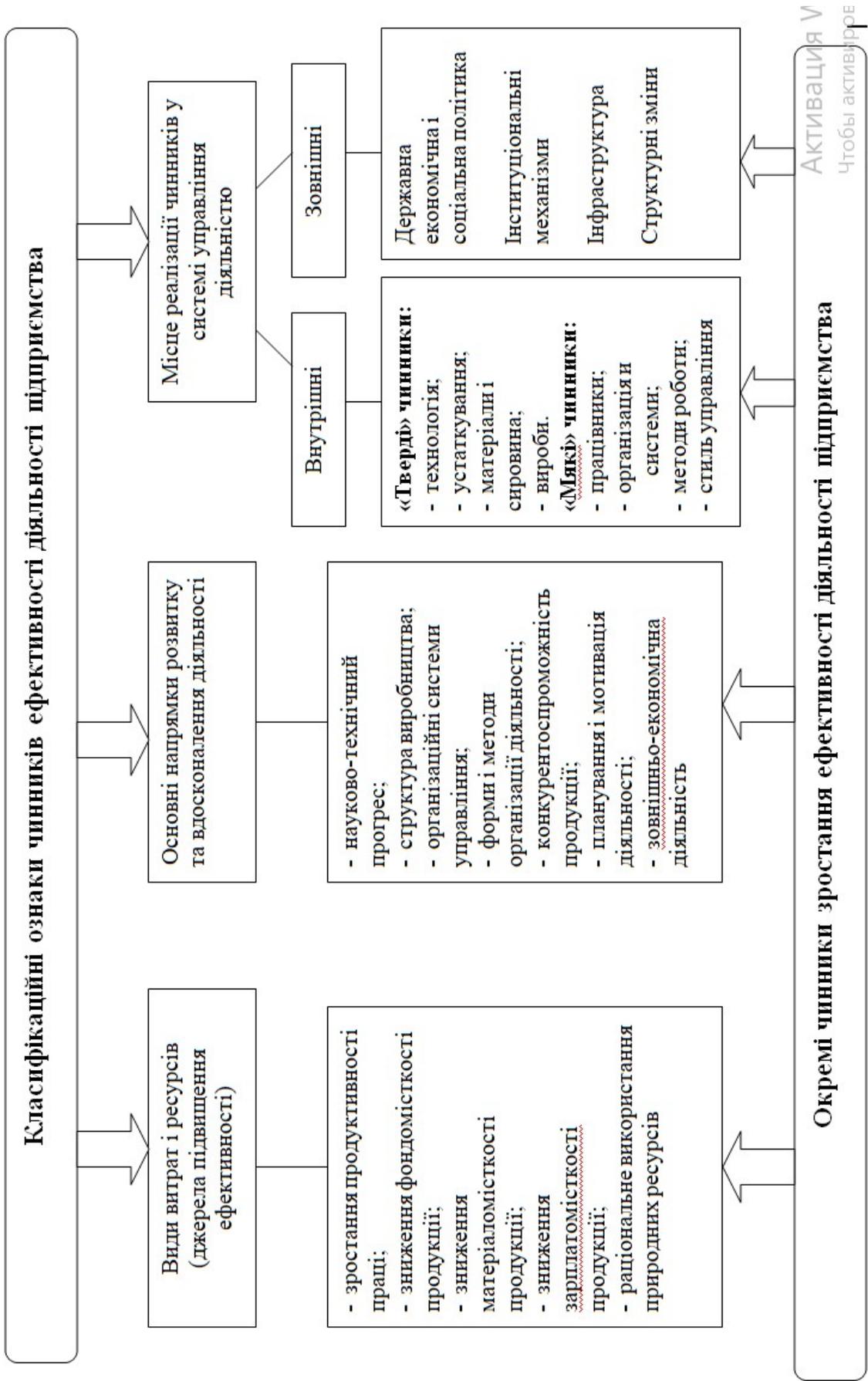

Рисунок 1.7 – Класифікаційні ознаки чинників ефективності діяльності підприємства

На ефективність господарської діяльності суб'єкта господарювання, окрім внутрішніх факторів, можуть впливати також зовнішні. Їх необхідно знати та контролювати. Охарактеризуємо напрямки дії окремих зовнішніх чинників, які впливають на ефективність діяльності підприємства [16].

Фактори зовнішнього впливу на ефективність управління суб'єктом господарювання представлено на рисунку 1.8.

Рисунок 1.8 – Фактори зовнішнього впливу на ефективність управління підприємством

Урахування зовнішніх чинників не є обов'язковим, на відміну від внутрішніх. Ігнорування цієї вимоги може сповільнити темпи зростання ефективності.

Тільки правильне використання всієї системи зазначених чинників може забезпечити достатні темпи розвитку ефективності підприємства. У майбутньому це позначиться на фінансових результатах діяльності.

2.2 Показники оцінювання ефективності господарської діяльності суб'єкта підприємництва

Основні параметри економічної результативності господарської діяльності виступають важливими при підготовці управлінських рішень, спрямованих на раціоналізацію інвестицій, оптимізацію використання ресурсів та удосконалення стратегії ціноутворення тощо [16].

Головний зміст поліпшення ефективності діяльності полягає у зростанні обсягів виробництва (доходів, прибутку) на одиницю використаних ресурсів (витрат).

Система показників ефективності виробничої діяльності має таку мету (рис. 1.9).

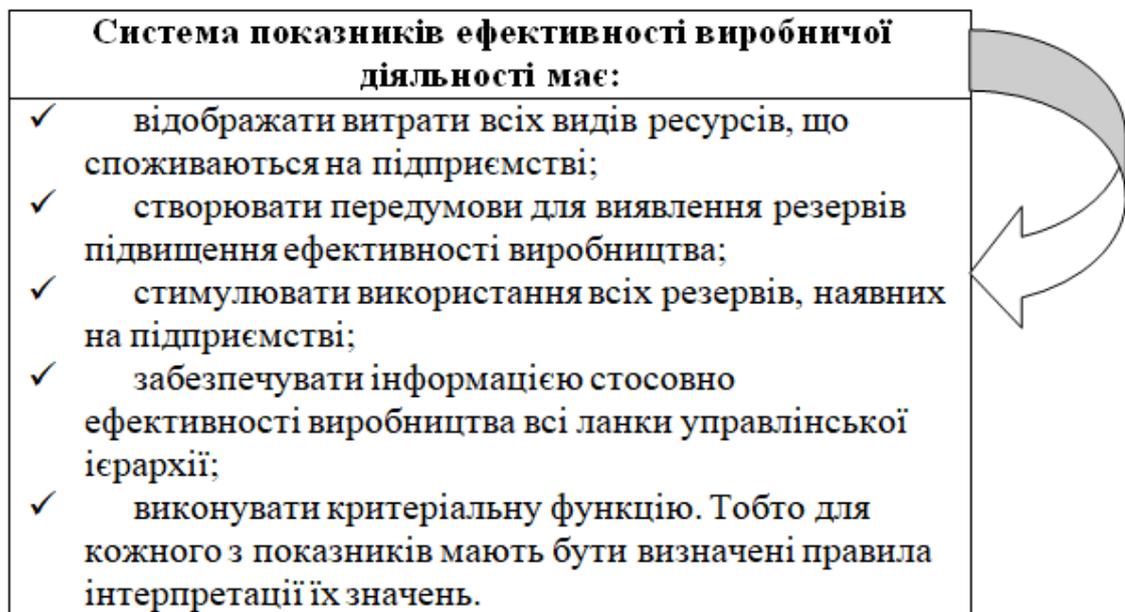

Рисунок 1.9 – Призначення системи показників ефективності виробничої діяльності підприємства

Система показників ефективності діяльності підприємства має включати декілька груп (рис. 1.10).

Рисунок 1.10 – Система показників ефективності господарської діяльності підприємства

Підприємство самостійно формує систему показників для визначення рівня ефективності діяльності. при цьому необхідно дотримуватися певних принципів (рис.1.11).

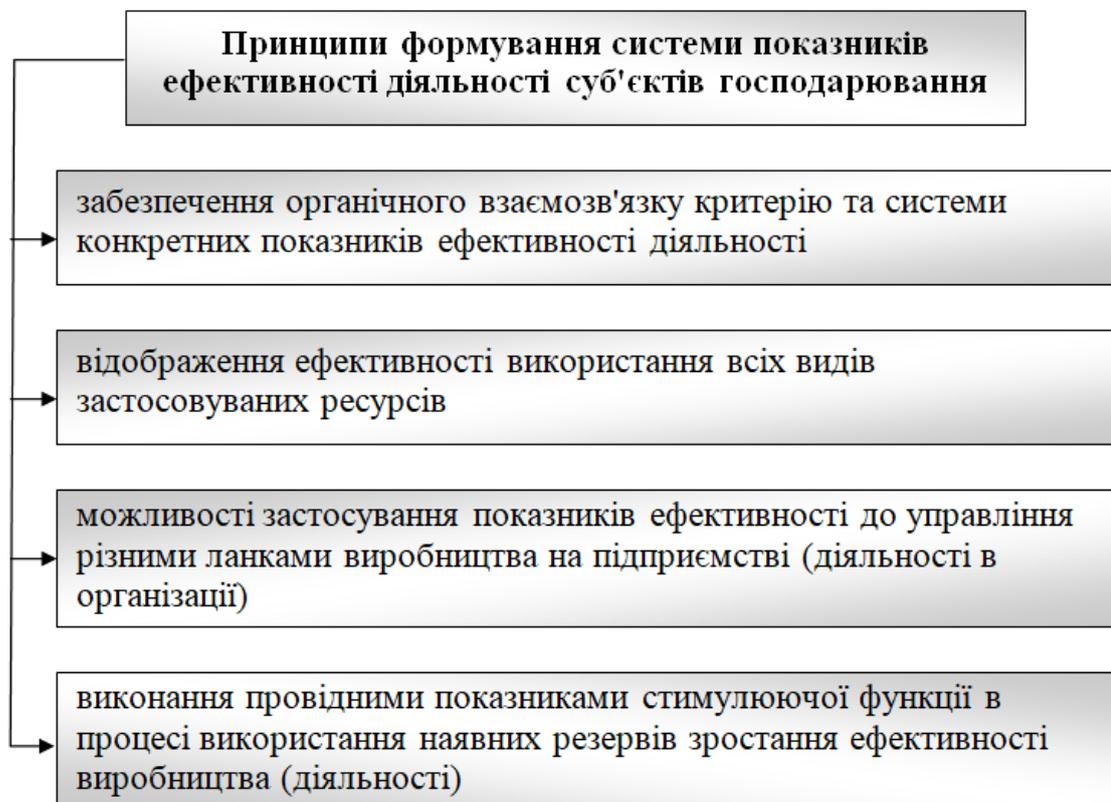

Рисунок 1.11 – Принципи формування системи показників ефективності діяльності суб'єктів господарювання

Одним із важливих напрямків підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання є покращення використання основних засобів. Використовують узагальнюючі показники. Вони відображають загальну картину про ефективність використання основних засобів (фондів) підприємства. Таким чином з'являється можливість знайти резерви для покращення [12].

До узагальнюючих показників відносяться фондівдача, фондомісткість, рентабельність основних фондів (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Показники ефективності використання основних засобів

Назва	Визначення	Формула
Фондовіддача	Відношення вартості виготовленої продукції (за гуртовими цінами) за рік (ВП) до середньорічної вартості основних фондів (ОВФ)	$\Phi_{\text{в}} = \frac{ВП}{\overline{ОВФ}}$
Фондомісткість	Обернений до фондівдачі	$\Phi_{\text{м}} = \frac{\overline{ОВФ}}{ВП}$
Рентабельність основних фондів	Відношення прибутку (П), одержаного за певний період, до середньої вартості основних фондів за той самий період (ОВФ)	$P_{\text{ф}} = \frac{П}{\overline{ОВФ}}$

Наступною групою показників, є показники ефективності використання оборотних фондів (табл. 1.5).

Таблиця 1.5 – Показники ефективності використання оборотних фондів

Назва	Визначення	Формула
Коефіцієнт оборотності	Відношення вартості виготовленої продукції (за гуртовими цінами) за певний період (ВП) до середніх залишків оборотних фондів (ОЗ)	$K_{\text{об}} = \frac{ВП}{\overline{ОЗ}}$
Коефіцієнт завантаження	Обернений до коефіцієнта оборотності	$K_{\text{зав}} = \frac{\overline{ОЗ}}{ВП}$
Тривалість обороту	Відношення кількості днів у періоді (Д) до коефіцієнта оборотності за цей період (Коб)	$T_{\text{об}} = \frac{Д}{K_{\text{об}}}$
Рентабельність оборотних фондів	Відношення прибутку (П), одержаного за певний період, до середніх залишків оборотних фондів за той самий період (ОЗ)	$P_{\text{оф}} = \frac{П}{\overline{ОЗ}} \cdot 100\%$

Що стосується показників ефективності використання трудових ресурсів, то тут можна виділити наступні: продуктивність праці, трудомісткість продукції, фондоозброєність (табл.1.6).

Таблиця 1.6 – Показники ефективності використання праці (трудових ресурсів)

Назва	Визначення	Формула
Продуктивність праці	Відношення вартості або кількості виготовленої продукції (<i>ВП</i>) до витрат живої праці, що відображається кількістю відпрацьованих людино-годин (<i>ЖП</i>). Відображає кількість продукції, що виготовляється за одиницю робочого часу	$ПП = \frac{ВП}{ЖП}$
Трудомісткість продукції	Обернений до продуктивності праці. Відображає витрати праці на виготовлення одиниці продукції	$T_{.м} = \frac{ЖП}{ВП}$
Фондоозброєність	Відношення середньої вартості основних фондів за певний період (<i>ОВФ</i>) до середньооблікової чисельності працівників (<i>СОЧ</i>) за той самий період	$B_{ос} = \frac{ОВФ}{СОЧ}$
Зарплатомісткість продукції	Відношення фонду оплати праці ($\Phi_{оп}$) до вартості виготовленої продукції (у гуртових цінах) за певний період (<i>ВП</i>)	$З_{.м} = \frac{\Phi_{оп}}{ВП}$

До узагальнюючих показників виробничої діяльності підприємства можна віднести показники: рентабельності, норми прибутку, коефіцієнта ефективності застосовуваних ресурсів (табл. 1.7).

На думку багатьох економістів найбільш важливим показником є рентабельність продукції. Цей показник дає можливість визначити, яка продукція більш прибуткова, тобто вигідніша для виробництва.

Розглянувши систему показників які характеризують ефективність виробничої діяльності підприємства можна прийти до висновку що найважливішим показником є саме рентабельність [21].

Прибуток – один з основних показників діяльності підприємства. Але прибуток сам по собі не є показником, що характеризує рівня ефективності господарської діяльності. Його абсолютне значення необхідно спів ставляти із кількістю ресурсів, що були задіяні у виробництві.

Саме це співвідношення є показником рентабельності.

Таблиця 1.7 – Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства

Назва	Визначення	Формула
Норма прибутковості	Відношення прибутку (П), одержаного за певний період, до суми середньої вартості основних фондів за той самий період (ОВФ) та середніх залишків оборотних засобів (ОЗ)	$H_{np} = \frac{П}{ОВФ + ОЗ}$
Рентабельність продукції	Відношення прибутку (П), одержаного за певний період від реалізації продукції, до собівартості цієї продукції (С)	$P_{prod} = \frac{П}{С}$
Коефіцієнт ефективності застосовуваних ресурсів	Відношення чистої продукції в порівнянних цінах за рік (ЧП) (Чиста продукція являє собою загальну вартість усіх видів готової продукції, напівфабрикатів, робіт та послуг, які призначені для продажу різним споживачам за вирахуванням матеріальних витрат та суми амортизаційних відрахувань) до витрат ресурсів, що відображені чисельністю працівників (Чпр), середньою вартістю основних фондів (ОВФ) та середніми залишками оборотних засобів (ОЗ) за рік, скоригованими на коефіцієнт повних витрат праці (Кпвп) (Коефіцієнт повних витрат праці дорівнює відношенню чисельності зайнятих у сфері матеріального виробництва до обсягу створеного національного доходу)	$K_{ef} = \frac{ЧП}{Ч_{пр} + (ОВФ + ОЗ) \cdot K_{пвп}}$

Рентабельність – це відносний показник. він визначається як відношення прибутку до витрат (ресурсів).

Основними чинниками підвищення рентабельності можуть бути:

- при оцінці рентабельності виробництва – зростання прибутку та зменшення вартості основних виробничих фондів та залишків нормованих оборотних засобів;

- при оцінці рентабельності окремих видів продукції – зниження собівартості виробів [21].

Рентабельність має кілька модифікованих форм залежно від того, які саме прибуток і ресурси (витрати) використовують у розрахунках (табл. 1.8).

Таблиця 1.8 – Показники рентабельності підприємства

Назва	Характеристика	Формула
Рентабельність активів ($P_{акт}$)	показує наскільки ефективно підприємство використовує наявні активи для отримання прибутку, тобто показує, який прибуток приносить кожна гривня, вкладена в активи підприємства	$P_{акт} = \frac{\Pi_з}{СА} \cdot 100\%$; де $\Pi_з$ — загальний прибуток підприємства; $СА$ — середньорічна вартість активів, грн.
Рентабельність власного капіталу ($P_{вк}$)	відображає ефективність використання активів, створених за рахунок власних коштів та характеризує ефективність використання підприємством власного капіталу тобто характеризує розмір прибутку, одержаний на кожну гривню власних коштів	$P_{вк} = \frac{\Pi_ч}{К_в} \cdot 100\%$; де $К_в$ — власний капітал підприємства; $\Pi_ч$ — чистий прибуток
Рентабельність акціонерного капіталу ($P_{ак}$)	відображає верхню межу дивідендів на акції	$P_{ак} = \frac{\Pi_з}{К_{ст}} \cdot 100\%$; де $К_{ст}$ — статутний капітал (номінальна вартість проданих акцій)
Рентабельність виробництва	характеризує ефективність витрат на її виробництво. Також характеризує, на скільки вигідно підприємству виготовляти продукцію	$P_{вр} = \frac{\Pi_з}{ВВ_з} \cdot 100\%$; $ВВ_з$ — витрати на виробництво продукції, грн.
Рентабельність продукції	характеризує загальну ефективність витрат на її виробництво і збут.	$P_{пр} = \frac{\Pi_з}{РП} \cdot 100\%$ $P_{вр} = \frac{\Pi_з}{РП} \cdot 100\%$; $РП$ — обсяг реалізованої продукції, грн.
Валова рентабельність основної діяльності	характеризує загальну ефективність від основної діяльності підприємства	$P_{ов} = \frac{\Pi_{ов}}{Соб} \cdot 100\%$; де $\Pi_{ов}$ — валовий прибуток, тис. грн.; $Соб$ — собівартість реалізованої продукції, грн.
Рентабельність операційної діяльності	характеризує загальну ефективність від операційної діяльності підприємства	$P_{оп} = \frac{\Pi_{оп}}{ОВ} \cdot 100\%$; де $\Pi_{оп}$ — прибуток від звичайної діяльності, грн.; $ОВ$ — операційні витрати, грн.

Рентабельність господарської діяльності	для загальної оцінки ефективності підприємницької діяльності	$P_{\text{з\delta}} = \frac{\Pi_{\text{з\delta}}}{OB} \cdot 100\%$; де $\Pi_{\text{з\delta}}$ – прибуток від господарської діяльності грн.
	для оцінки ефективності підприємницької діяльності для власника	$P_{\text{з\delta}} = \frac{\text{ЧП}}{OB} \cdot 100\%$; де ЧП – чистий прибуток від господарської діяльності, грн.

Таким чином, показники рентабельності є узагальнюючими показниками що характеризують ефективність господарської діяльності підприємства, і чим вище значення даних відносних показників тим ефективніше здійснює свою діяльність підприємство. Але як і будь які інші показники, коефіцієнти рентабельності знаходяться в постійній динаміці. Отже наступним етапом даної роботи стане розгляд основних напрямів підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства.

1.3. Основні напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства

Напрями підвищення ефективності функціонування підприємства необхідно розробляти для того, щоб отримати кращі економічні та фінансові результати. Для цього необхідно аналізувати використання ресурсів підприємства, організаційну структуру управління та виробництва, якість продукції (робіт, послуг) та фінансовий стан тощо [24].

Алгоритм пошуку резервів підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства представлено на рисунку 1.12.

Розглянемо основні напрями підвищення рівня використання ресурсів суб'єкта господарювання (рис. 1.13).

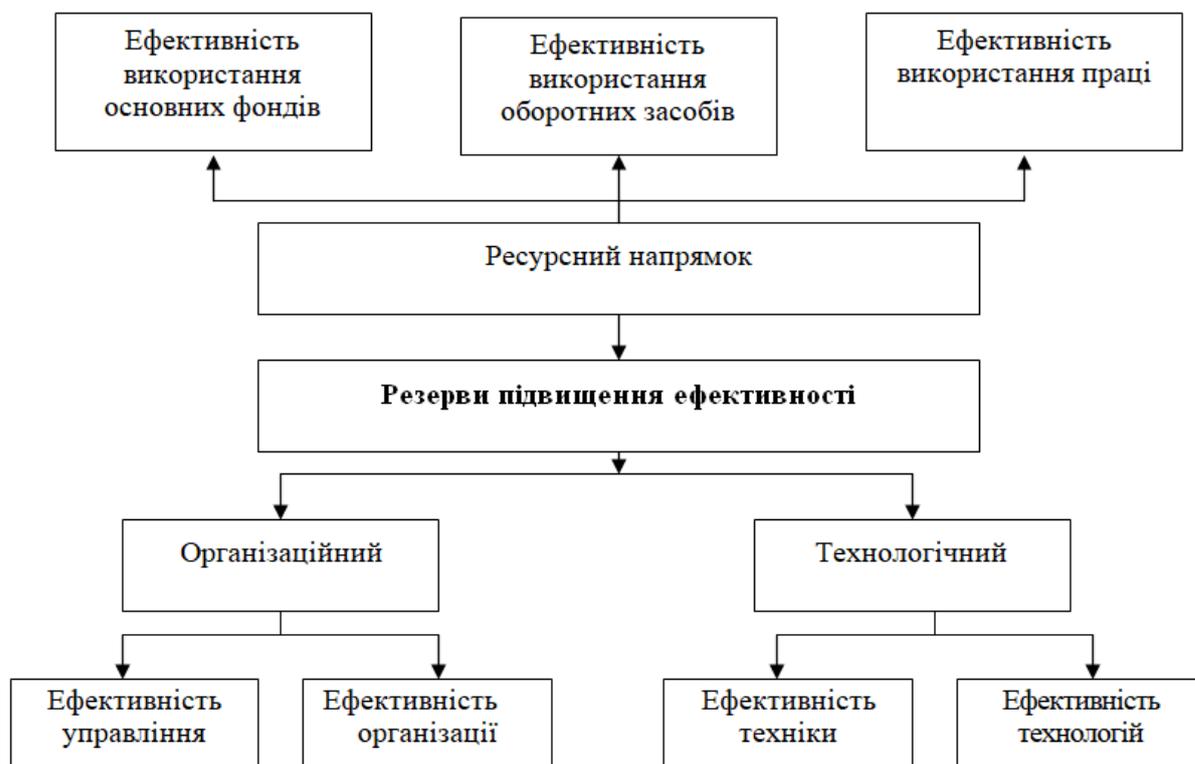

Рисунок 1.12 – Пошук резервів підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства

Один з головних чинників посилення інтенсифікації та підвищення ефективності використання ресурсів - це економічний режим. Забезпечення ресурсами має стати вирішальним фактором для зменшення споживання палива, енергії, сировини та матеріалів [36].

Промисловість відіграє основну роль у вирішенні цих питань. Планується створення та оснащення машин і обладнання, які забезпечують високу ефективність використання матеріалів, сировини та палива, а також розробка і впровадження технологічних процесів з мінімальними відходами.

Наука відіграє ключову роль у досягненні ефективного господарювання та впровадженні ресурсозберігаючих технологій. Вона повинна активізувати фундаментальні та прикладні дослідження у сфері науково-технічного прогресу для зниження трудомісткості виробництва, підвищення якості продукції та зміцнення режиму економії [39].

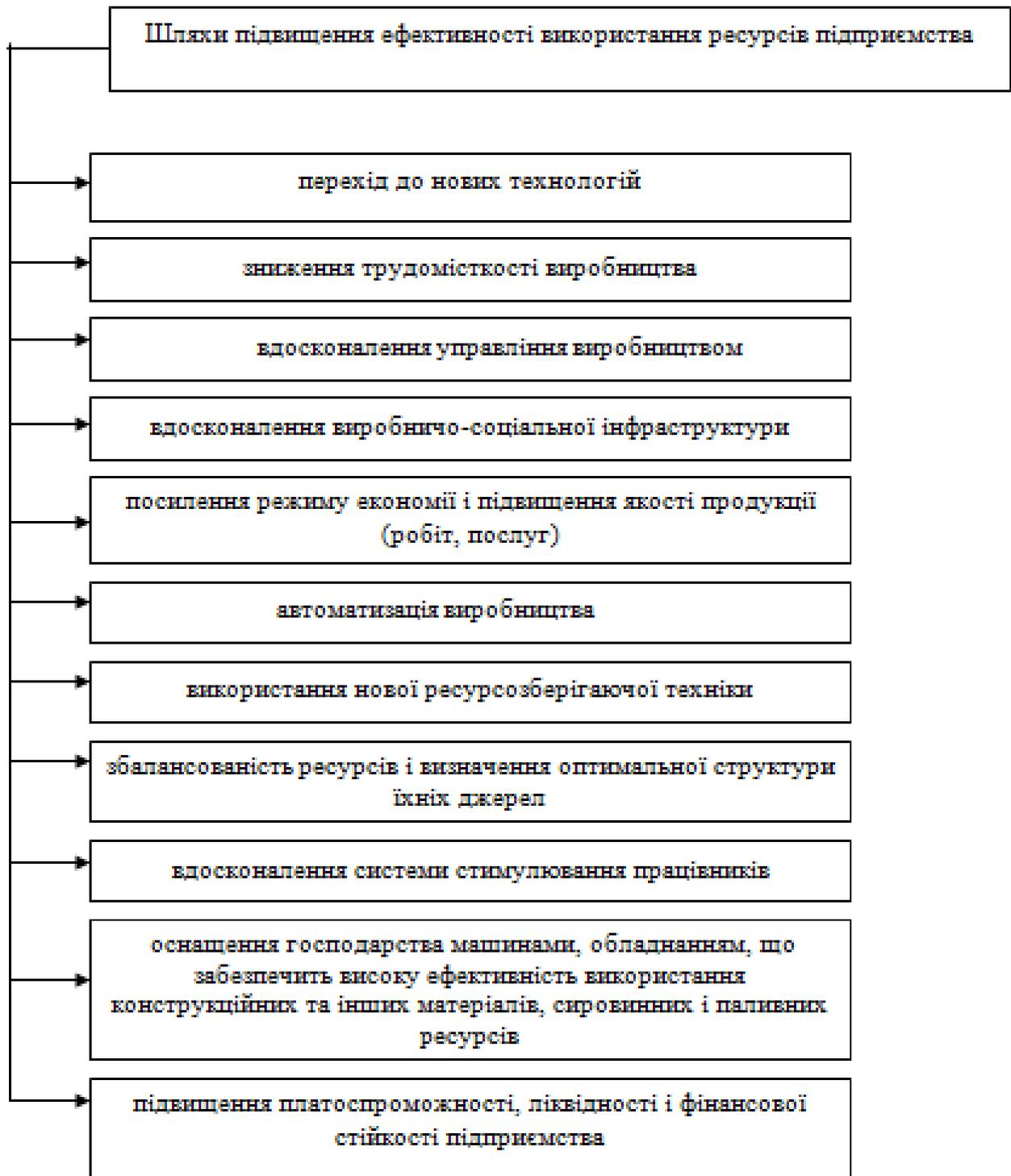

Рисунок 1.13 – Шляхи підвищення ефективності використання ресурсів підприємства

Іншим важливим чинником підвищення ефективності виробництва є вдосконалення економічної структури.

Організаційно-економічні чинники також важливі для підвищення ефективності. Їх значення зростає з розширенням масштабів суспільного

виробництва та вдосконаленням раціональних форм організації, таких як концентрація, спеціалізація, кооперація та комбінування.

У процесі формування фінансових ресурсів підприємств важливою є їх збалансованість та оптимальна структура джерел. Практика показує, що ця структура постійно змінюється під впливом різних факторів, зокрема зростання ролі залучених коштів, особливо кредиторської заборгованості, що може призвести до системи неплатежів та обмежити інвестиційні можливості підприємств. Тому важливо уникати неконтрольованої кредиторської заборгованості, яка може погіршити фінансову стійкість, а також надмірного резервування власних фінансових ресурсів, що може сповільнити виробничий розвиток через накопичення та їх відволікання від виробничого процесу. Встановлення оптимального співвідношення фінансових ресурсів є вирішальним для підвищення ринкової вартості підприємства та залежить від таких показників, як чиста рентабельність власних коштів та норма розподілу прибутку на дивіденди [54].

Розвиток ринкових відносин розширює можливості підвищення ефективності використання ресурсів підприємств. Це сприяє формуванню регульованого та цивілізованого ринкового господарства, яке стимулює зростання продуктивності праці та підвищення ефективності суспільного виробництва, сприяючи підвищенню добробуту суспільства.

Зростання індустріалізації, що включає впровадження сучасних технологій, механізоване виробництво, нові комп'ютерні розробки та інші інновації, є важливим фактором підвищення ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві та в галузі в цілому.

Збільшення продуктивності праці на підприємстві залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх чинників, які можна об'єднати у три основні групи: техніко-технологічні, організаційні та соціально-економічні [42].

Організаційні фактори включають оптимізацію виробничого процесу для уникнення простоїв обладнання під час робочого дня та забезпечення ефективного використання робочої сили і основних виробничих фондів.

До соціально-економічних факторів відносять фактори морального та

матеріального стимулювання. саме вони заохочують працівників до підвищення продуктивності. Вони передбачають зростання заробітної плати, премії, можливості самовираження, розвиток кар'єри, підвищення кваліфікації та інші. Аналізуючи фактори впливу на показники ефективності господарської діяльності суб'єкта господарювання можна виявити резерви їх покращення.

Класифікація резервів підвищення ефективності виробництва представлена на рисунку 1.14.

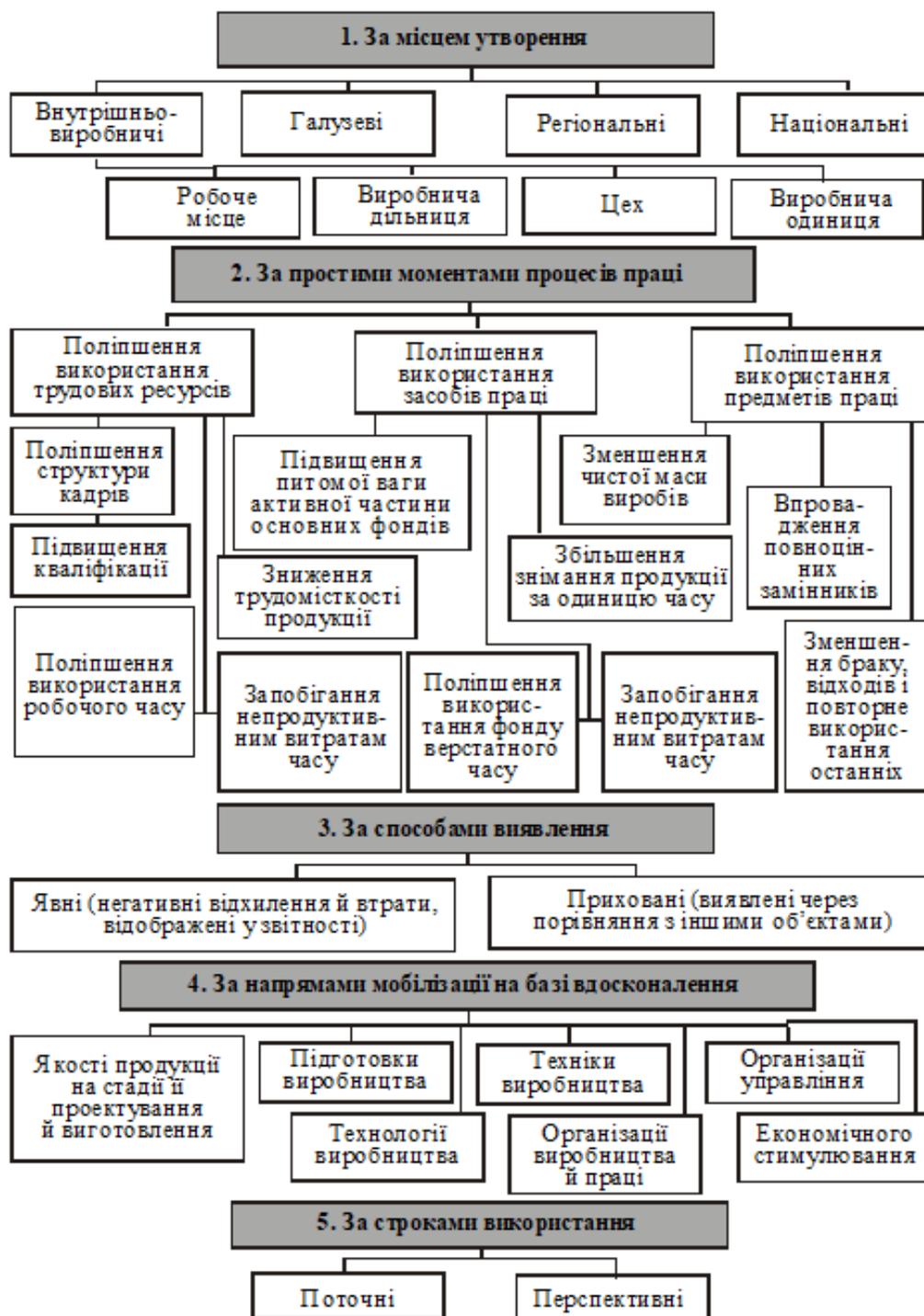

Рисунок 1.14 – Класифікація резервів підвищення ефективності виробництва

Ефективне використання основних засобів та виробничих потужностей є ключовим для підприємства, оскільки це впливає на його виробничі результати. Нижче наведено декілька способів підвищення ефективності використання основних засобів та виробничих потужностей [39]:

1. Планування виробничого процесу передбачає ретельне планування, включаючи оптимальне розташування обладнання, раціональний розподіл робочого часу та оптимізацію послідовності операцій, може зменшити час простою обладнання та підвищити загальну продуктивність.

2. Підтримка технічного стану обладнання передбачає регулярні технічні огляди та обслуговування обладнання допоможуть запобігти аваріям і підтримувати його ефективність. Розробка графіка профілактичних ремонтів та заміни зношених деталей також може продовжити термін служби обладнання.

3. Модернізація та автоматизація передбачає впровадження сучасних технологій та систем автоматизації може підвищити продуктивність і ефективність використання обладнання. Наприклад, встановлення автоматизованих виробничих ліній або використання робототехніки можуть зменшити час виконання операцій і підвищити точність.

4. Навчання та розвиток персоналу передбачає забезпечення навчання та професійного розвитку працівників сприяє покращенню їхніх навичок і знань у використанні обладнання. Кваліфіковані працівники здатні ефективно працювати з обладнанням, уникати помилок і мінімізувати час простою.

5. Використання планувальних та контрольних систем передбачає застосування таких систем дозволяє відстежувати виконання плану, контролювати продуктивність обладнання, виявляти проблемні ділянки та знаходити шляхи їх вирішення.

6. Управління запасами передбачає раціональне управління запасами сировини, матеріалів та комплектуючих деталей забезпечує безперебійну роботу виробничого процесу та запобігає затримкам через відсутність необхідних матеріалів [50,52].

Застосування цих заходів сприятиме поліпшенню ефективності використання основних засобів та виробничих потужностей підприємства, що в

свою чергу позитивно впливатиме на підвищення виробництва, зниження собівартості та збільшення рентабельності виробництва

Оборотні засоби, що є ключовим елементом матеріальної бази виробництва, мають значний вплив на його процес. Коли виробництво має необхідні оборотні активи у відповідній кількості, воно, як правило, працює ефективно. У цьому випадку самі оборотні активи використовуються з максимальною користю [41,53].

Встановлення на підприємстві потрібного складу і структури оборотних засобів, визначення їх потреби та джерел формування, а також контроль за їх збереженням і ефективним використанням є важливим аспектом організації оборотних коштів. Прискорення оборотності оборотних коштів є першочерговою задачею підприємств.

Одним із чинників, що впливає на рівень продуктивності праці працівників підприємства, є трудомісткість продукції.

Заміна застарілого устаткування – один із головних пунктів програми підвищення ефективності праці на підприємстві.

Але через відсутність вільних коштів заміна застарілого устаткування може бути проблемою, яку важко вирішити на підприємстві. Тут модернізація устаткування, може значно знизити витрати, скоротивши час простоїв на ремонт устаткування [45].

Зниження трудомісткості продукції, росту продуктивності праці можна досягти за рахунок механізації й автоматизації виробництва, розробку і застосування прогресивних технологій, заміну і модернізацію застарілого устаткування [66].

Особливо нагальним є завдання покращення умов праці на виробництві. На підприємствах є ділянки з важкими та шкідливими умовами праці, що негативно впливають на стан здоров'я працівників [92].

Керівництво підприємства повинно планувати підвищення кваліфікації своїх робітників за рахунок проведення їх навчання.

Науково-технічний прогрес висуває нові вимоги до якості робочої сили. Одним з найважливіших завдань стало забезпечення відповідності професійно-

кваліфікаційної структури кадрів підприємства матеріально-технічному базису виробництва. В програму підвищення ефективності праці слід внести пункт щодо організації навчання на підприємстві працівників професій, що потребують високої кваліфікації. Тому професійне зростання і розвиток персоналу підприємства дозволить значно підвищити зацікавленість працівників в результатах роботи та їх продуктивність праці.

Одним з напрямів підвищення продуктивності праці на підприємстві може бути також запровадження прогресивних форм організації праці, удосконалення систем оплати праці, стимулювання тощо [99].

Важливими є фінансові результати діяльності підприємства. Під час планування економічної діяльності підприємства необхідно оцінити його фінансову стійкість. Крім того, важливу роль відіграє ефективне управління фінансовими ресурсами та раціональна інвестиційна стратегія

Висновок до розділу 1.

Даний розділ роботи присвячено питанням трактування понять «ефективність», «ефект» та «господарська діяльність» різними вченими. Розглянуто основні фактори, що здійснюють вплив на показники ефективності господарської діяльності. Для підвищення рівня ефективності необхідно виявляти резерви на всіх стадіях виробництва.

Окремої уваги заслуговують напрями підвищення ефективності виробництва та розроблення можливих заходів. Підприємство самостійно обирає систему показників для моніторингу стану ефективності та розробляє заходи для покращення.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ГЕОТЕХСЕРВІС-2008»

2.1. Мале підприємництво в Україні: проблеми та перспективи розвитку

Сучасний стан та тенденції економіки України спрямовані на постійний розвиток та ефективне функціонування, незважаючи на умови які постали перед національною економікою нашої країни.

Однією з основних ролей малого підприємництва є забезпечення соціально-політичної стабільності у суспільстві, створюючи умови для вільного вибору стратегій та методів, які сприяють загальному добробуту країни [29].

МАЛИЙ БІЗНЕС	
Це	ОСНОВНИЙ СЕКТОР РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ
Складає	ОСНОВУ ДРІБНОГО ТОВАРНОГО ВИРОБНИЦТВА
Визначає	РУХ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ХАРАКТЕРИСТИКА ВВП РІВЕНЬ УРЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
Здійснює	ПЕРЕБУДОВА ЕЛЕМЕНТІВ ЕКОНОМІКИ ШВИДКА ОКУПНІСТЬ ВКЛАДЕНЬ СВОБОДУ РИНКОВОГО ВИБОРУ
Забезпечує	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ ТОВАРАМИ ТА ПОСЛУГАМИ ТА РЕАЛІЗАЦІЮ ІННОВАЦІЙ ДОДАТКОВІ РОБОЧІ МІСЦЯ
Характеризується	КОЮ МОБІЛЬНІСТЮ НАЛЬНИМИ ФОРМАМИ УПРАВЛІННЯ
Формує	СОЦІАЛЬНИЙ ПРОШАРОК ПІДПРИЄМЦІВ-ВЛАСНИКІВ ОСНОВУ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ
Сприяє	ОСЛАБЛЕННЯ МОНОПОЛІЗМУ ОЗВИТКУ КОНУРЕНЦІЇ

Рисунок 2.1 – Роль малого підприємництва

Отже, підприємництво має вирішальне значення для розвитку національної економіки будь-якої країни. Великі та середні підприємства можуть мати значний вплив на економіку країни через свою масштабність та обсяг виробництва, в свою чергу малі підприємства зазвичай більш гнучкі та швидше адаптуються до змін на ринку. Вони можуть ефективно реагувати на зміни у попиті та умовах ринку, швидко змінюючи стратегії та напрямки діяльності.

Розглянемо кількість діючих суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва в Україні в період з 2020-2022 років (табл.. 2.1).[107]

Таблиця 2.1 – Кількість діючих суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва в Україні в період з 2020-2022 років

Роки	Суб'єкти великого підприємництва, одиниць	Суб'єкти середнього підприємництва, одиниць	Суб'єкти малого підприємництва, одиниць	З них суб'єкти мікропідприємництва, одиниць
2020	512	17946	1955119	1898902
2021	610	17811	1937827	1880858
2022	494	15037	1716977	1671558

Можемо спостерігати що серед суб'єктів малого бізнесу та мікропідприємств відмічається поступове зниження кількості суб'єктів господарювання, що могло бути спричинене низкою політичних економічних та соціальних факторів. Загалом український бізнес пройшов декілька складних етапів та економічних коливань, починаючи з 2020 року, коли був оголошений карантин через пандемію COVID – 19. Незважаючи на прогнози про складний 2020 рік для підприємців, в Україні відбулося відкриття майже 54 тисяч нових юридичних осіб, згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб-підприємців і громадських формувань осіб (ЄДР).

Говорячи про динаміку саме ФОП, то у 2020 році розпочали свою роботу понад 247,5 тисяч ФОПів, що майже на 5% менше, ніж у 2019-му, коли їх відкрилося майже 261,7 тисяч [105].

Найбільша кількість зареєстрованих фізосіб-підприємців протягом 2020 р.

zareestruvalasja u Kyjevi (рис. 2.2).[105]

Рисунок 2.2 – Кількість зареєстрованих та закритих ФОПів за 2020 рік в Україні

Зокрема, згідно аналізу компанії YouControl [105], української команди, яка створює сервіси для аналізу підприємств, у лютому 2020 року було зафіксовано рекордну кількість нових ФОПів - понад 31 тисяча. Проте в квітні, першому місяці після запровадження карантину, ця цифра різко впала, і досягла найнижчого показника за останні 4 роки - всього 8 549 нових зареєстрованих осіб. Зауважимо, що до кінця 2020 року не було помітного спаду в реєстрації ФОПів, і кожного місяця кількість нових підприємців коливалася від 15 до 20 тисяч.

Наступним складним етапом для українського бізнесу та загалом економіки, настав у 2022 році, коли країна агресор почала повномасштабне воєнне вторгнення на територію нашої держави.

Незважаючи на період значної невизначеності та великих матеріальних та фінансових втрат для підприємництва, зазначається що процес адаптації до війни відбувся в рази швидше ніж до пандемії COVID – 19.

Розглянемо кількість реєстрації підприємств у 2020, 2021 та 2022 рр. згідно аналізу Дія Бізнес (рис. 2.3) [106]

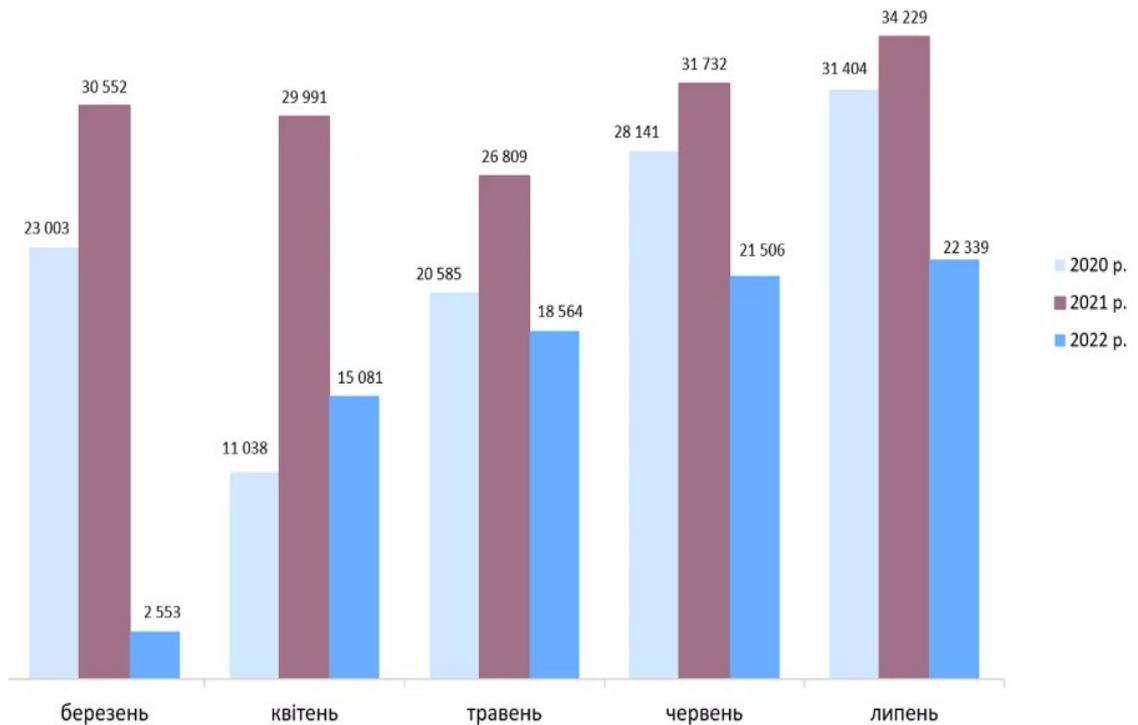

Рисунок 2.3 – Динаміка кількості зареєстрованого бізнесу в період 2020-2023 роки

Можемо зауважити, що дійсно в квітні 2020 року відмічається помітний спад кількості реєстрації підприємств через запровадження карантину, хоча надалі бачимо поступове зростання. Протягом 2021 року, спостерігається більш стабільна ситуація, та загальне зростання кількості підприємств. У 2022 році бачимо різке зниження зареєстрованих одиниць бізнесу, через військові дії та впровадженний воєнний стан, проте надалі відбувається поступове зростання, що підтверджує процес адаптації бізнесу до умов кризи та економічних коливань.

Згідно даних аналізу Дія Бізнес протягом перших п'яти місяців війни було зареєстровано 11 891 юридичну особу, з найвищим показником у червні - 3 263. Проте в липні 2022 року темп реєстрації нових юридичних осіб порівняно з попереднім місяцем зменшився на 6,5%. [106]

У той же час, реєстрація нових ФОПів показує позитивну динаміку протягом усього періоду війни. (рис. 2.4)

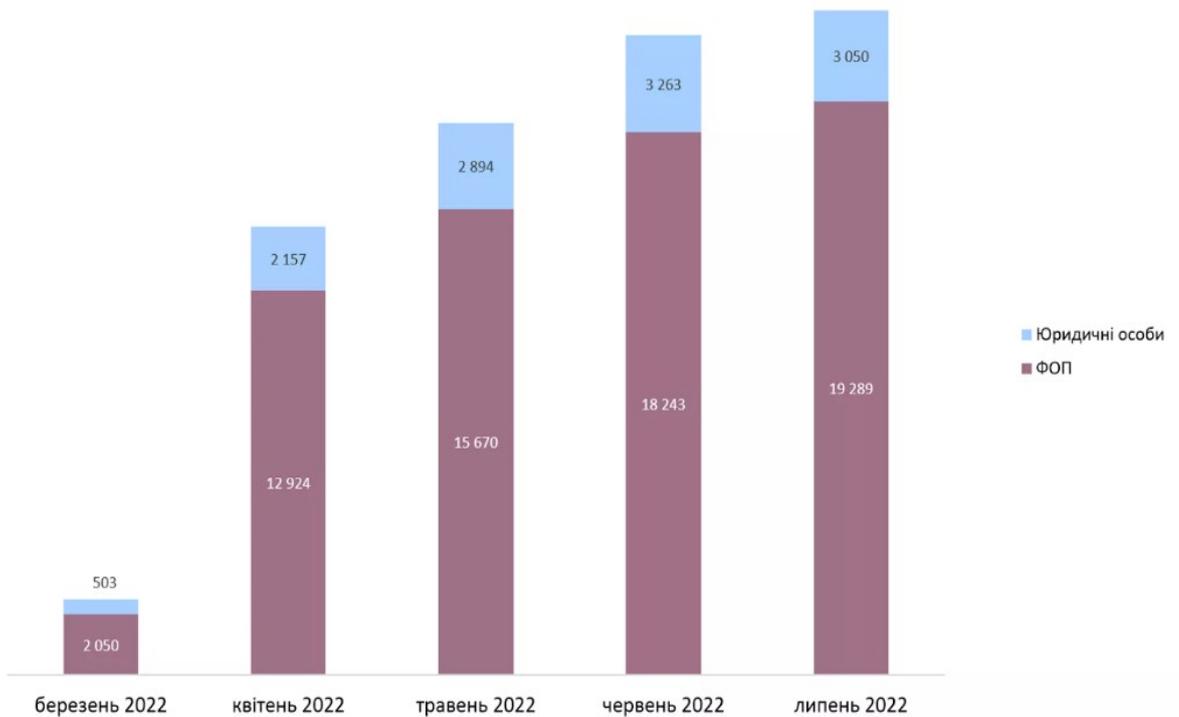

Рисунок 2.4 – Динаміка кількості зареєстрованих нових суб’єктів господарювання з початку війни в Україні

Можемо бачити, що найскладнішим був березень 2022 року для відкриття нового бізнесу, хоча вже в квітні спостерігаємо помітне зростання, яке надалі зберігає тенденцію до збільшення. З 1 березня 2022 року по 31 липня 2022 року було зареєстровано 68 176 ФОПів, зокрема лише у липні 2022 року їх кількість становила 19 289.

Сучасний стан бізнесу досі знаходиться в умовах невизначеності та постійного ризику. Згідно дослідження, яке провів генеральний директор Advanter Group Андрій Длігач у травні 2023 року, середньозважений очікуваний темп зростання оборотів бізнесу у 2023 році порівняно з 2022 роком скоротився з +10,3% (оцінка, зроблена у лютому 2023 року) до 1,8%. Тим не менш, третина (34,7%) підприємств прогнозувала зростання своїх оборотів у 2023 році.[108]

У той же час, 22,4% підприємств не бачили перспектив на зростання: вони вказали, що їх бізнес не буде працювати або буде працювати на рівні до 50% від оборотів 2022 року.[108]

Також у даному дослідженні було охарактеризовано, які саме елементи заважають малому бізнесу відновлюватися (рис.2.5)

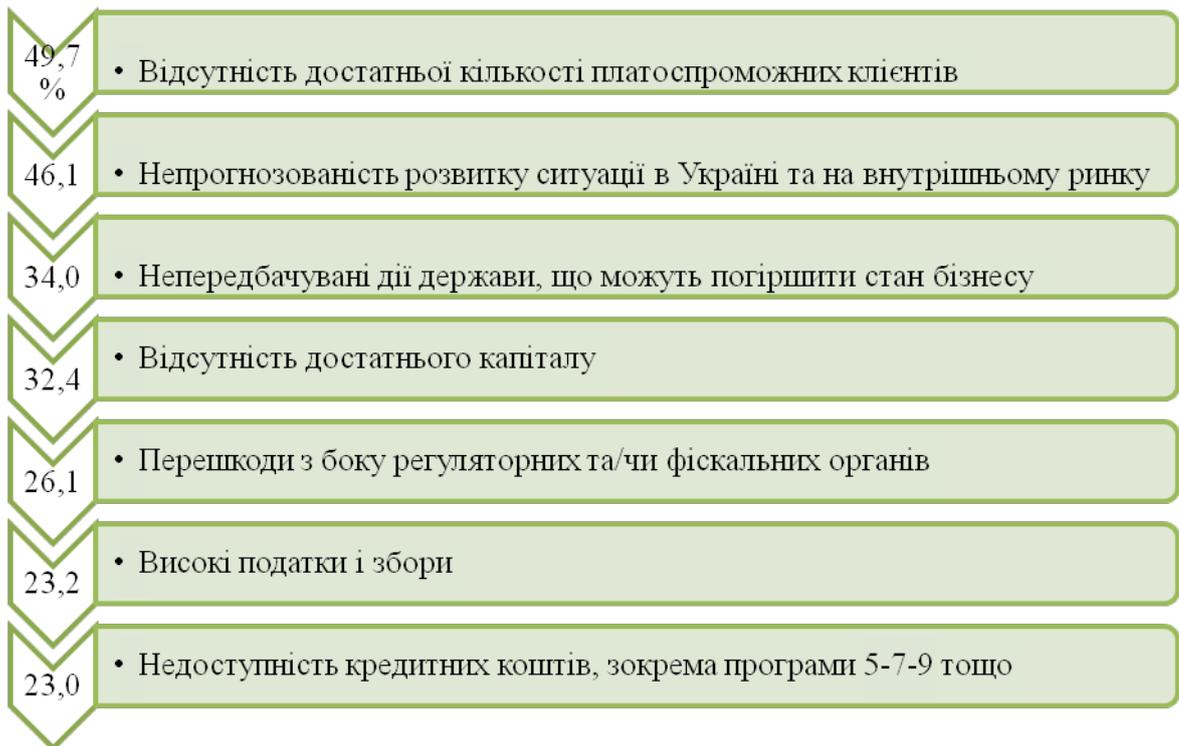

Рисунок 2.5 – Перешкоди для відновлення бізнесу в Україні

Найбільшими перешкодами для відновлення бізнесу є відсутність належної кількості платоспроможних клієнтів, не прогнозованість ситуації в державі та непередбачувані дії держави.

Як вже раніше зазначалося, малий бізнес є одним з передових елементів задля економічного відновлення України. Сьогоднішній макрофінансовий вплив партнерів стає життєво необхідним для збалансування бюджету. Саме підтримка партнерами приватного сектору дозволить зростати економічно як суб'єктам господарювання, так і держав загалом. Сталий розвиток українського бізнесу, розширення його експортних можливостей та підвищення конкурентоспроможності на європейських ринках є надійним фундаментом для відбудови, подальшого економічного зростання національної економіки.

Компанія Prikhodko&Partners зробила огляд програм, які націлені на видачу грантів для малого підприємництва. (рис. 2.6.).[109]

Start в IT – програма, яка допомагає українцям без IT-кваліфікації або досвіду роботи увійти в IT-професію. Кошти використовуються для отримання сертифікатів на проходження відповідних курсів в сфері IT.

Своє переробне підприємство – допомога до 8 мільйонів гривень для розвитку або створення переробного підприємства в країні. Мета програми – це збільшення кількості переробленої продукції на території держави, оскільки велика частина вторинної сировини підлягає переробці та використанню. Бенефіціар може використовувати гроші для купівлі різної техніки на підприємство або щоб збільшити виробничі потужності підприємства. Умови гранту передбачають створення не менше 25 робочих місць на підприємстві.

Своя справа – допомога від 50 тис. до 250 тис. грн для підприємств, що допомагають розвивати та запускати нові бізнес-проекти, включаючи кав'ярні, пекарні, перукарні, СТО, хімічтки, підприємства з пошиття одягу тощо. Бенефіціар може використовувати допомогу на купівлю матеріалів для бізнесу, технічного обладнання, реклами або маркетингу, а також лізингу та комерційної концесії. Крім того, за умовами гранту отримувач допомоги повинен створити як мінімум 1 робоче місце на підприємстві.

“IT-стартап” – допомога розміром до 3,5 млн грн. для створення нових робочих місць та компаній у сфері високих технологій. Бенефіціар може використати кошти на погашення заборгованості стосовно зарплати працівників підприємства, придбання технічного обладнання та програмного забезпечення до нього, оплати різних консультаційних послуг тощо. Умови гранту передбачають створення не менше 3 робочих місць, але враховуючи на якій стадії розвитку перебуває стартап.

Рисунок 2.6 – Гранти, запропоновані для малого бізнесу у 2024 році

Наразі, держава разом з міжнародними партнерами робить все можливе задля підтримки малого підприємництва. Україна надає різноманітні програми та гранти для підтримки малого бізнесу, проте їх доступність та умови можуть залежати від різних факторів. Серед таких чинників варто відзначити тип діяльності бізнесу, його географічне розташування, рівень розвитку та розмір компанії.

Зокрема, на квітень 2023 року в Україні існують програми, що надають фінансову підтримку для розвитку малого бізнесу, навчання та підвищення кваліфікації підприємців, а також ініціативи для стимулювання інновацій та розвитку підприємницької діяльності в різних секторах економіки.

Варто також враховувати, що програми та гранти можуть періодично оновлюватися та змінюватися, тому підприємцям рекомендується звертатися

безпосередньо до відповідних установ або веб-платформ для отримання актуальної інформації щодо можливостей підтримки для свого бізнесу.

Варто також зазначити, що деякі з даних програм знаходяться поки на стадії розробки, тому потрібно уточнювати інформацію.

В цілому можемо відмітити, що дані гранти, хоч і мають певні обмеження та умови, але загалом вони повністю націлені на підтримку малого бізнесу та його розвиток. Також постійно за підтримки міжнародних партнерів та організацій постійно створюються нові програми фінансування, що дає можливість розвитку не лише суб'єктам малого підприємництва, а й бізнесу загалом.

Отже, опираючись на все вище сказане, можемо зробити висновок, що навіть в період високого ризику, абсолютної невизначеності та значних економічних коливань, українська економіка здатна вчасно адаптуватися та продовжувати розвиватися. Українські підприємці, зокрема суб'єкти малого підприємництва, незважаючи на карантинні обмеження спричинені пандемією COVID – 19, повномасштабне воєнне вторгнення з боку росії, економічна криза, готові й надалі працювати, навіть після різких падінь.

Мале підприємництво не лише продемонструвало свою стійкість, подолавши різноманітні перешкоди, а й підтримує цю тенденцію на сьогодні, зокрема з допомогою України та міжнародних партнерів.

2.2. Організаційно-правові основи функціонування підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю " Геотехсервіс - 2008" (далі - Товариство) є господарським товариством, заснованим у встановленому Законом порядку. Товариство діє на підставі та у повній відповідності до Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", інших чинних законодавчих та нормативно-правових актів України, а також цього Статуту (при цьому в регулюванні діяльності Товариства перевага надається чинному законодавству України).

Товариство є самостійним господарюючим суб'єктом, форма власності –

приватна, має права юридичної особи, володіє відокремленим майном, від свого імені набуває майнові та особисті немайнові права і несе визначені обов'язки, виступає в суді від свого імені, здійснює виробничу, комерційну, посередницьку та іншу господарську діяльність, що не суперечить чинному законодавству і цьому Статуту з метою одержання прибутку.

Товариство має самостійний баланс, поточний та інші (в тому числі і валютний) рахунки в установах банків, відповідні штампи та бланки зі своєю назвою. Цілями діяльності Товариства є одержання прибутку, задоволення суспільних потреб в його продукції, роботах, послугах та реалізація на підставі одержаного прибутку соціальних та економічних інтересів Учасників.

Предметом основної діяльності Товариства є діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, а саме:

- надання в оренду інших машин, устаткування, обладнання.

Також зазначимо, що діяльність Товариства будується на комерційних засадах при повному дотриманні принципу законності.

Метою діяльності ТОВ «Геотехсервіс - 2008» є реалізація продукції, задоволення потреб споживачів та одержання прибутку .

Предметом основної діяльності Товариства, як вже було вище зазначено, є діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, а саме:

- надання в оренду інших машин, устаткування, обладнання.

Проведемо аналіз обсягу реалізованих послуг за видами економічної діяльності підприємства за 2021-2023 роки (табл.. 2.2).

Таблиця 2.2 – Аналіз обсягу реалізованої продукції, робіт, послуг за видами економічної діяльності підприємства за 2020-2022

роки.

Види економічної діяльності	Обсяг реалізованої продукції, робіт, послуг						Відхилення			
	2021 рік		2022 рік		2023 рік		2023/2021		2023/2022	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	у сумі	у стр-рі	у сумі	у стр-рі
77.39 Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів н.в.і.у.	1242,3	100	1356,2	100	2023,2	100	792,90	–	679	–

Згідно даних даної таблиці ми можемо спостерігати, що основним видом діяльності, питома вага якого займає 100 % роботи підприємства є надання в оренду інших машин, устаткування та товарів н.в.і.у.. За 2021 рік обсяг реалізованої продукції склав 1242,3 тис. грн. з питомою вагою 100%. У 2022 році обсяг наданих послуг зріс до 1356,2 тис. грн, надалі у 2023 році також відбувається збільшення до 2035,2 тис. грн.

Зобразимо графічно зміну обсягу реалізованих послуг ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки (рис.2.7)

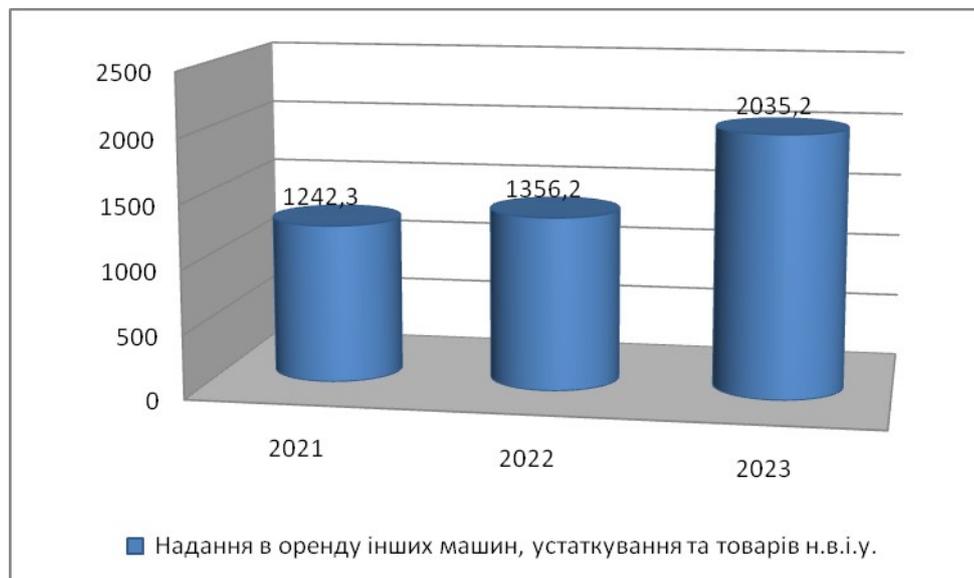

Рисунок 2.7 – Обсяги реалізованих послуг за 2021-2023 роки, тис. грн

Розрахунок обсягів та структури продукції, робіт та послуг підприємства є важливим елементом фінансового та стратегічного управління. Такий аналіз надає керівництву інформацію, яка може бути використана для прийняття важливих рішень та визначення стратегій розвитку.

Отже, що спостерігається поступове зростання обсягів наданих послуг у вартісному вимірнику, протягом трьох років відмічається зростання на 792,9 тис.грн. Водночас обсяг у натуральному вимірнику за всі три роки залишається сталим, а саме, в аренді 5 одиниць обладнання (рис. 2.8).

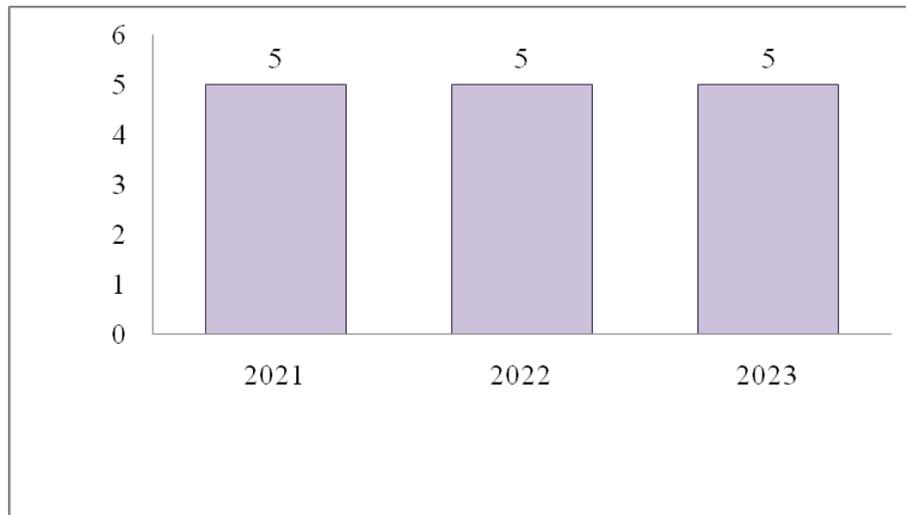

Рисунок 2.8 – Обсяги реалізованих послуг за 2021-2023 роки, одиниць

Організаційна та виробнича структура підприємства є ключовими елементами, що визначають його функціонування та успіх. Ці структури створюють рамки для взаємодії між різними підрозділами та визначають розподіл влади та відповідальності.

У даному підрозділі ми проаналізуємо організаційну структуру управління, визначимо рівні управління, підпорядкованість та завдання структурних підрозділів ТОВ «Геотехсервіс - 2008». Управління різними аспектами підприємства розділене на рівні де кожен має свої завдання та обов'язки. Підпорядкованість вказує на те, які структурні підрозділи підпорядковані конкретному виконавцю. Завдання відділів та служб охоплюють різні аспекти діяльності.

Задля кращого розуміння організаційної структури підприємства зобразимо її схематично (рис.2.9)

Рисунок 2.9 – Організаційна структура ТОВ «Геотехсервіс - 2008»

Визначимо рівень управління, підпорядкованість, завдання та посадові обов'язки працівників:

1. Директор

Рівень управління: Вищий рівень управління.

Підпорядкованість: Оскільки немає окремих відділ, кожен працівник підпорядковується директору.

Завдання:

-Визначення стратегічних цілей і напрямків розвитку.

-Прийняття ключових стратегічних рішень.

-Представлення інтересів підприємства перед зовнішніми стейкхолдерами.

2. Головний бухгалтер:

Рівень управління: Вищий рівень управління фінансами та бухгалтерією.

Підпорядкованість: Напрямку директору.

Завдання:

-облік фінансово-господарської діяльності підприємства.

-підготовка фінансової та податкової звітності.

-контроль за виконанням бюджету.

3. Менеджер:

Рівень управління: Середній.

Підпорядкованість: Директору.

Завдання:

-планування та організація процесів збуту продукції чи послуг.

-взаємодія з клієнтами та партнерами.

-аналіз ринкових умов та конкурентоспроможності.

4. Інженер:

Рівень управління: Операційний.

Підпорядкованість: Директору.

Завдання:

-розробка технічних специфікацій та стандартів.

-контроль за обладнанням.

-впровадження нових технологій та вдосконалення видів діяльності

5. Водій:

Рівень управління: Виконавчий рівень.

Підпорядкованість: Водій

Завдання:

-перевезення директора.

-виконання доручень директора підприємства

Отже, згідно даної інформації можемо відмітити що підприємство має у своєму складі 5 працівників: директор, головний бухгалтер, менеджер, інженер та водій. Кожен працівник знаходиться на своєму рівні управління, має особисті посадові обов'язки та безпосередньо підпорядковується директору ТОВ «Геотехсервіс - 2008»

2.3. Аналіз економічних та фінансових показників діяльності товариства

У сучасному бізнес-середовищі, яке супроводжується постійним зростанням конкуренції та певною економічною невизначеністю, проведення аналізу основних економічних та фінансових показників діяльності підприємства є ключовим задля забезпечення його стійкості, розвитку та підтримки конкурентоспроможності. Визначення даних показників також сприяє ефективній оцінці фінансової стійкості, здатності вирішувати певні виклики та вчасному прийнятті обґрунтованих стратегічних рішень.

Фінансові показники включають в себе числові значення, які використовуються для вимірювання та оцінки фінансового стану, продуктивності та ефективності діяльності підприємства чи організації.

Економічні показники містять в собі числові значення, які використовуються для вимірювання та оцінювання різних аспектів економічної діяльності підприємства, відображають стан та динаміку показників.

Основні завдання визначення основних економічних та фінансових показників діяльності підприємства наведемо нище (рис.2.10)

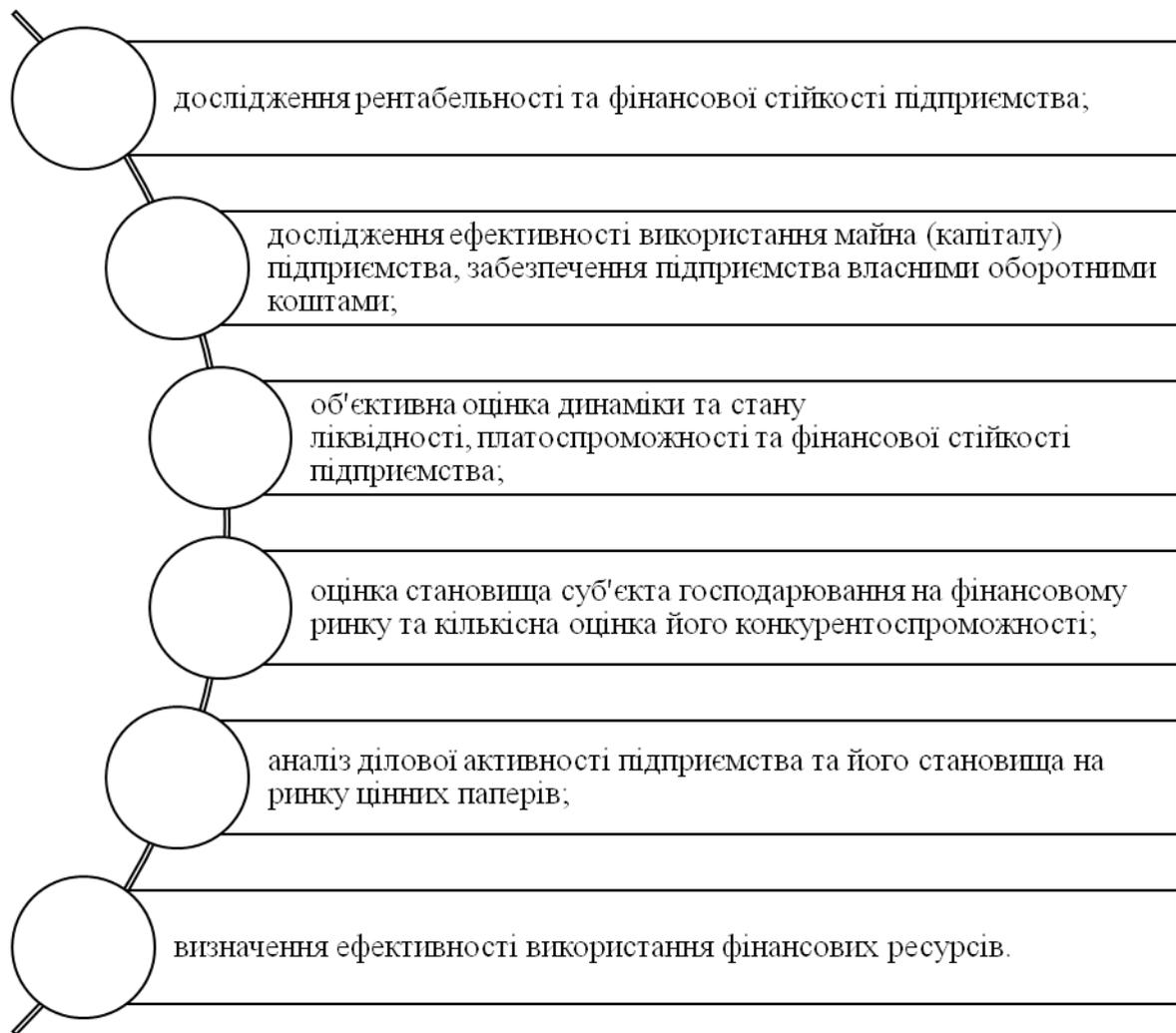

Рисунок 2.10 – Основні завдання аналізу економічних та фінансових результатів

Розрахунок основних економічних та фінансових показників діяльності ТОВ «Геотехсервіс - 2008» здійснено на основі фінансової та статистичної звітності підприємства за період 2021-2023 роки і наведено у Додатку А.

Отже, на основі таблиці А.1 Додатку А можемо зробити висновки.

Протягом усіх трьох років спостерігається збільшення наступних показників: середня вартість сукупного капіталу, середня вартість власного капіталу, основні засоби та оборотні активи.

Так, середня вартість сукупного капіталу за три роки зросла на 21,28%, а власного капіталу – на 103,51% (рис. 2.11). найбільше збільшення відбулося у 2023 році у порівнянні із попереднім 2022 роком.

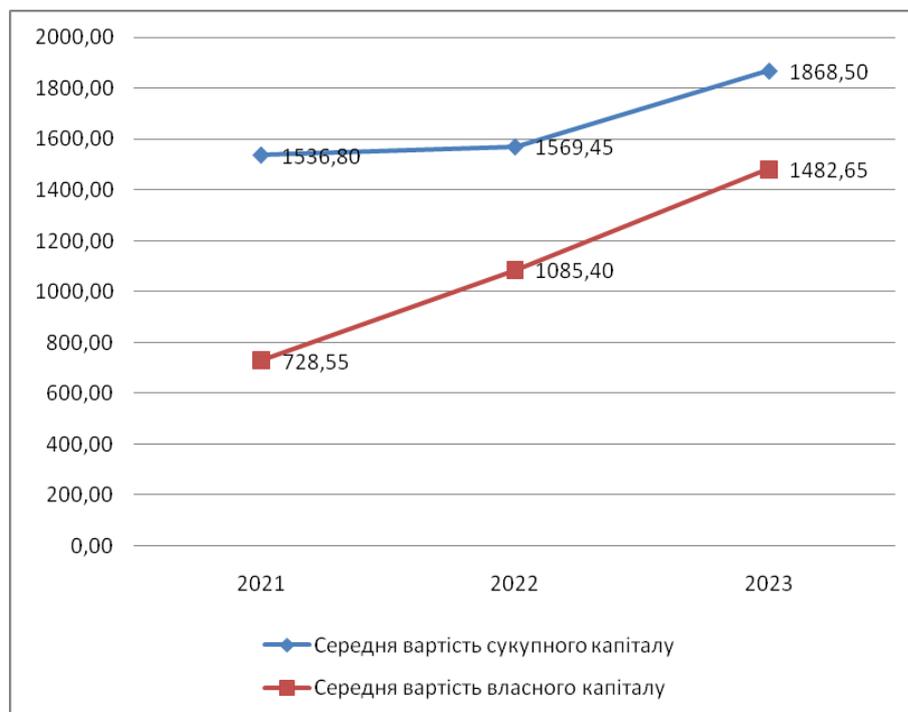

Рисунок 2.11 – Динаміка показників капіталу ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки, тис.грн

Проаналізуємо основні засоби підприємства. Протягом 2021-2023 років середньорічна вартість зросла на 9,01%, у тому числі за 2023 рік – на 2,3% проти 2022 року (рис. 2.12).

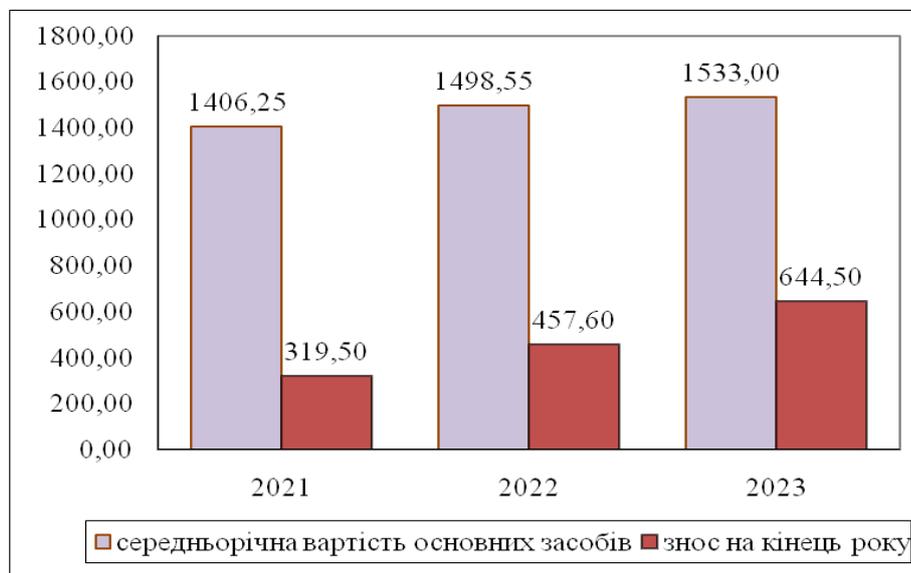

Рисунок 2.12 – Динаміка середньорічної вартості та зносу основних засобів ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки, тис.грн

Знос основних засобів теж мав динаміку зростання протягом всього періоду.

Підприємство не має нематеріальних активів. У 2022 році грошові кошти та запаси були відсутні. Середні залишки оборотних засобів товариства у 2023 році збільшилися у об'ємі проти 2021 року у 1,35 разів за рахунок переважно збільшення їх маси у 2023 році (рис. 2.13).

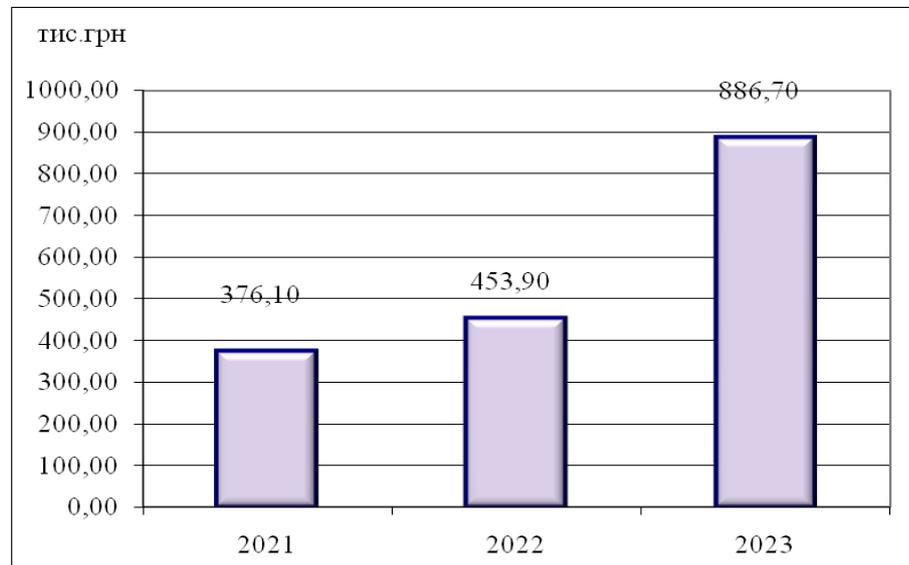

Рисунок 2.13 – Динаміка середніх залишків оборотних засобів ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки, тис.грн

На товаристві чисельність персоналу протягом трьох років не мінялася і становила 5 осіб.

Розглянемо економічні та фінансові показники. Згідно аналізу економічних та фінансових показників можемо відмітити, що загалом спостерігається зростання показників, а саме: чистий дохід від реалізації, обсяг реалізованих послуг, собівартість реалізованої продукції (рис. 2.14).

Чистий дохід від реалізації за три роки зріс на 63,83%, у тому числі за 2023 рік – на 50,7%. Собівартість наданих послуг у 2023 році знизилася на 9,83%, що є позитивним. Зниження собівартості при зростанні обсягів наданих послуг може сприяти збільшенню прибутку підприємства.

Але через стрімке її зростання у 2022 році на 29,68% проти 2021 року маємо збільшення цього показника за три роки на 16,92%.

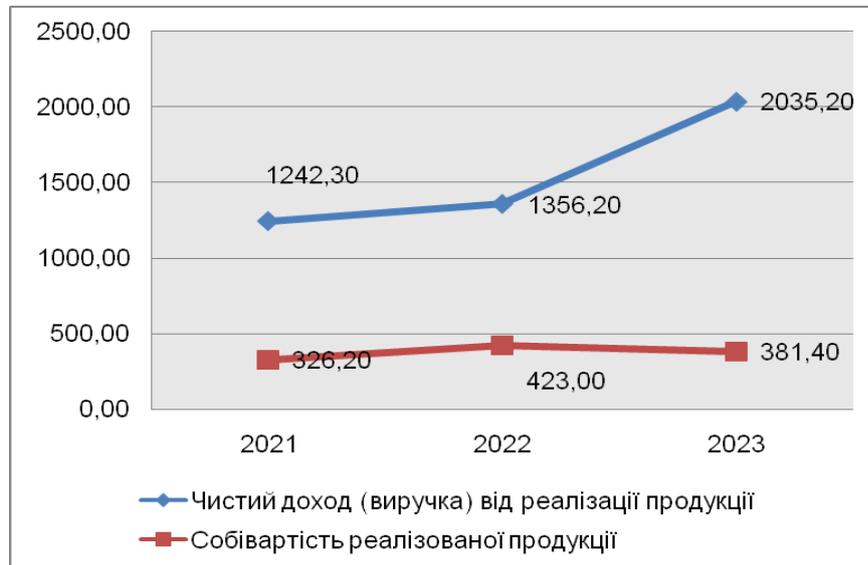

Рисунок 2.14 – Динаміка собівартості на ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки, тис.грн

Протягом трьох років, а саме, 2021-2023 рр. товариство отримувало прибуток (рис. 2.15). Найбільше зростання розміру чистого прибутку відмічається у 2022 році – на 56,20%, а вже у 2023 році маємо його зменшення на 12,62%.

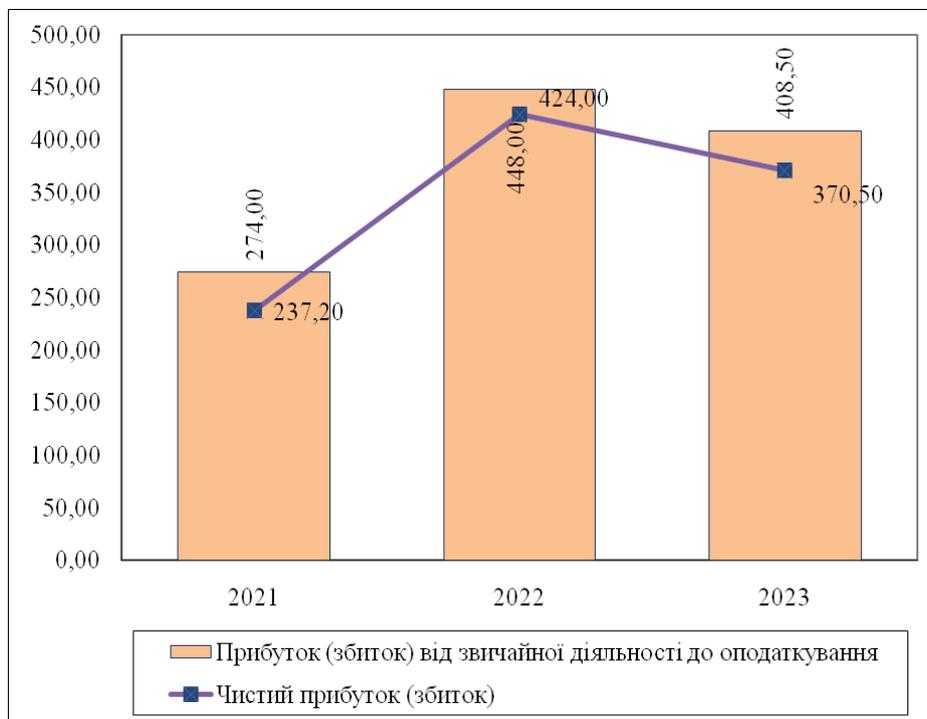

Рисунок 2.15 – Динаміка прибутку ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки, тис.грн

Серед показників ефективності використання ресурсів, порівнюючи 2021-2023 роки, зростання спостерігається у наступних показниках:

- продуктивність праці одного працівника – на 63,83%;
- фондвіддача – на 50,28% (рис. 2.16);
- коефіцієнт обіговості активів – на 34,74% (рис. 2.17).

В той же час зменшилися наступні показники:

- коефіцієнт обіговості оборотних засобів – на 30,51% (рис. 2.17);
- коефіцієнт обіговості запасів – на 94,02%.

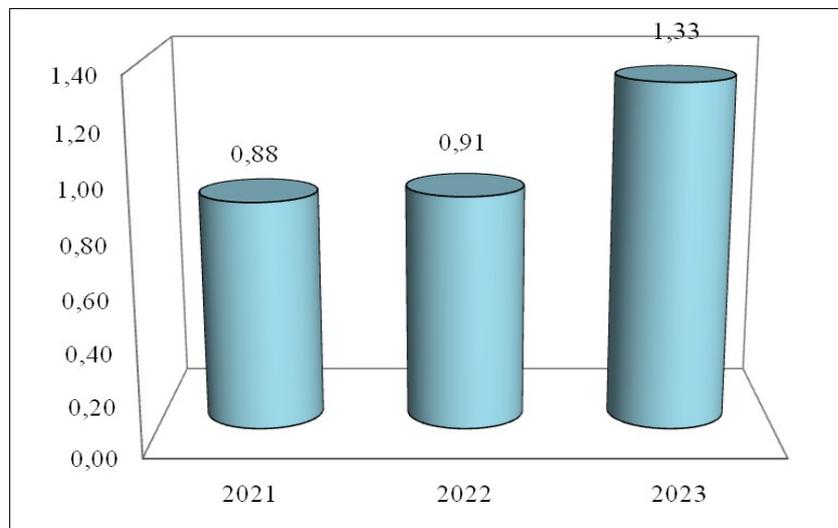

Рисунок 2.16 – Фондовіддача на ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки, грн/грн

Значення фондвіддачі у 2021-2022 роках менше одиниці, що свідчить про неефективне використання основних засобів. У 2023 році ситуація виправилася на краще.

Зниження коефіцієнта обіговості оборотних засобів свідчить про зниження ефективності їх використання. Маємо сталу динаміку протягом трьох років. Відповідно цьому зниженню зростає середній період обороту оборотних засобів на 43,91%, переважно за рахунок суттєвого зростання у 2023 році. Така динаміка є негативною, так як товариству будуть необхідним залучення коштів для ведення діяльності. Необхідно звернути увагу на покращення ситуації, а саме, розроблення заходів для пришвидшення обертання оборотних коштів.

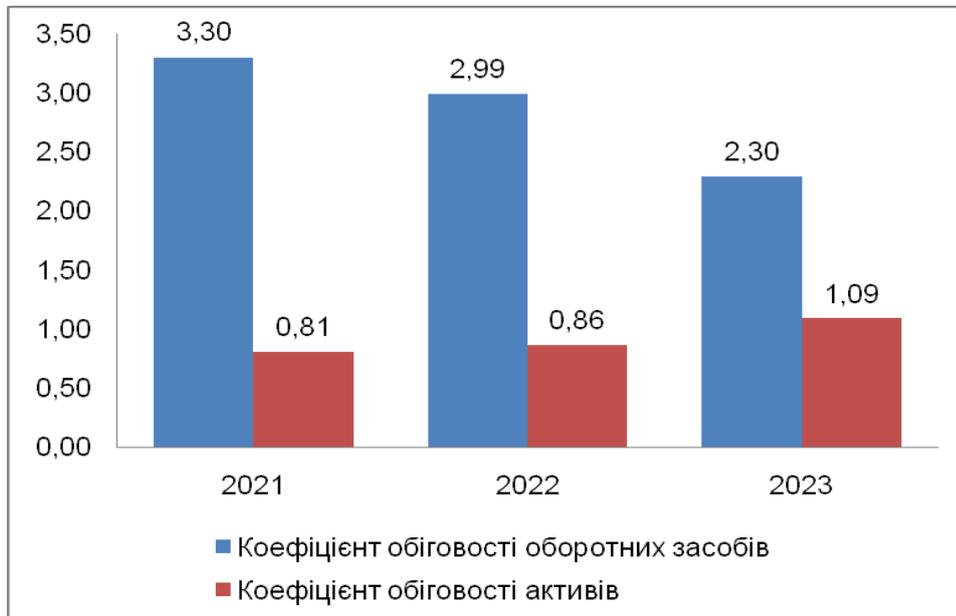

Рисунок 2.17 – Коефіцієнти обіговості на ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки

Отже, щодо ефективності використання ресурсів підприємства, то можна сказати, що динаміка неоднозначна та потребує ретельного вивчення. Вона свідчить про певні проблеми в управлінні ресурсами. Неефективне управління ресурсами призводить до зниження показників ефективності діяльності в цілому. Цьому свідчать фінансові результати діяльності.

Так, протягом 2021-2023 років діяльність ТОВ «Геотехсервіс – 2008» була рентабельною, але рівень рентабельності знижувався (рис. 2.18).

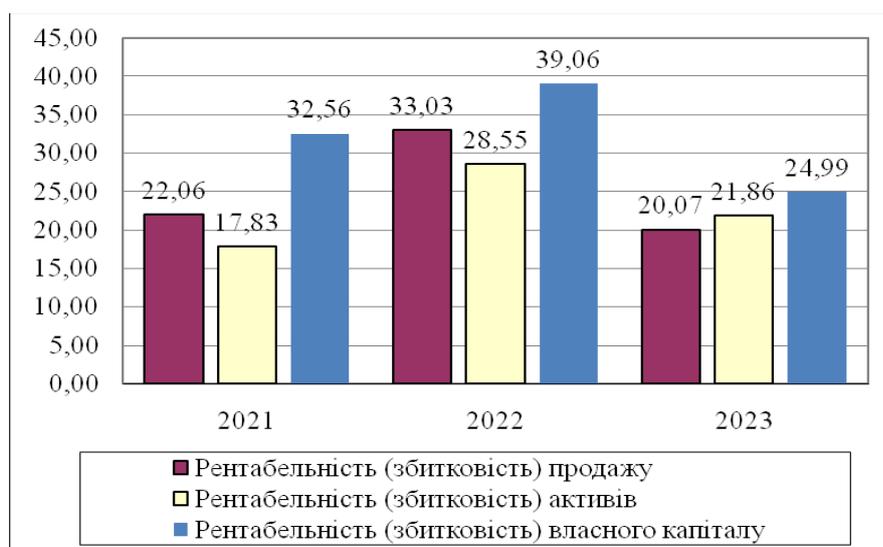

Рисунок 2.18 – Показники рентабельності на ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки

Підвищення рівня рентабельності підприємство мало у 2022 році. Наступний період, а саме 2023 рік, характеризується зниженням показників майже у 2 рази.

Можемо припустити, що в період з 2021 по 2022 роки, який припав на такі події, як пандемія COVID-19 та початок повномасштабного вторгнення, підприємство змогло зберегти тенденцію до ефективної та успішної роботи.

Але зрозуміло, треба зауважити, що карантинні заходи не мали значного впливу на роботу компанії, оскільки галузь надання обладнання в оренду не була настільки вразливою до таких заходів. Проте, воєнні дії суттєво вплинули на діяльність підприємства, що може свідчити про зменшення певних показників у цей період.

Незважаючи на це, варто відзначити, що ТОВ "Геотехсервіс – 2008" продовжує свою діяльність та зберігає стійкість в умовах економічної та політичної нестабільності. Для подальшого успішного функціонування підприємство може враховувати виявлені тенденції та вдосконалювати свої стратегії, зокрема в контексті управління ризиками та адаптації до змін у зовнішньому середовищі.

Хоча ТОВ "Геотехсервіс – 2008" може бути вразливим до змін у зовнішньому середовищі, воно має свої переваги, які дозволяють зменшити його вразливість до таких факторів. Наприклад, стратегія диверсифікації вибору обладнання може допомогти зменшити ризик втрати доходів в разі змін у попиті на конкретні види обладнання. Розширення видів обладнання дозволить підприємству бути більш гнучким у реагуванні на зміни в ринкових умовах.

Крім того, гнучкість у виборі термінів та умов оренди може стати ще однією з перевагою. Це дозволяє ТОВ "Геотехсервіс – 2008" швидко адаптуватися до змін у потребах своїх клієнтів. Наприклад, можливість короткострокової оренди обладнання допомагає компанії привертати клієнтів, які потребують обладнання лише на обмежений період часу, збільшуючи таким чином свою конкурентоспроможність на ринку.

Стійкість фінансового стану, що проявляється у стабільних фінансових

показниках та наявності резервів, грає важливу роль у забезпеченні стійкості підприємства під час труднощів. Крім того, постійне оновлення обладнання та підтримка його ефективності можуть підвищити привабливість пропозицій оренди.

Додатково, підприємство може розглядати можливості диференціювання своєї пропозиції шляхом розширення асортименту обладнання або введення нових послуг. Це дозволить привернути більше клієнтів і розширити свій ринок, зменшуючи вразливість до змін у попиті на конкретні види обладнання.

Отже, навіть у змінному середовищі підприємство, яке займається наданням послуг оренди обладнання, може мати свої стратегічні переваги, які допомагають знизити його вразливість та зберегти стабільність у періоди економічної невизначеності

2.4. Стан охорони праці на товаристві

Сьогодні окрім проблематики сталого інноваційно-технологічного розвитку української промисловості надзвичайно актуальним лишається питання забезпечення належних умов праці на підприємствах. Належне регулювання охорони праці становить собою комплексний інструмент запобігання виробничого травматизму та профілактики професійних захворювань. Формування системи охорони праці на підприємстві має відбуватися з урахуванням усіх норм чинного законодавства. До числа нормативно-правових актів, які регулюють сферу охорони праці, можна віднести закони України, «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [4], Кодекс законів про працю України [5] і ряд постанов Кабінету Міністрів України. Однак одним із головних законодавчих документів з питань охорони праці є Закон України «Про охорону праці» [3] (далі – Закон). Дія цього нормативного акту охоплює підприємницьку діяльність усіх суб'єктів господарювання, котрі використовують найману працю, і відповідно усіх працевлаштованих осіб.

Укладення трудового договору покладає на роботодавця відповідальність

щодо забезпечення своїх працівників безпечними та нешкідливими умовами праці. До того ж не виконання вимог чинного законодавства може призвести до застосування зі сторони державних органів санкцій різних рівнем. Закон містить, серед іншого, статтю 19, відповідно до якої витрати на охорону праці мають складати не менше 0,5% від сукупного фонду оплати праці працівників за попередній період.

Використовуючи цю нормативну величину та дані таблиці А.1, визначимо величину коштів, які ТОВ «Геотехсервіс – 2008» виділяв на покращення умов праці протягом 2021-2023 років (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Розмір коштів, які виділялися на поліпшення умов праці на ТОВ «Геотехсервіс – 2008» протягом 2021-2023 років

Плановий рік	Фонд оплати праці, тис. грн	Виділені кошти на поліпшення умов праці, тис. грн
2021	273,2	1,366
2022	380	1,9
2023	410	2,05

На рисунку 2.19 зображено динаміку розміру коштів, маємо зростання, яке спричинене збільшенням фонду оплати праці протягом трьох років.

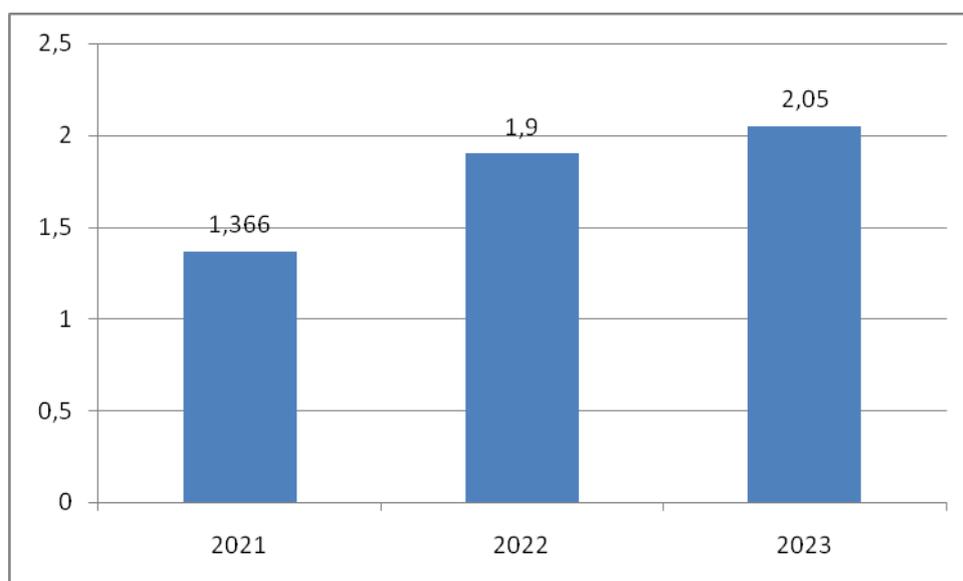

Рисунок 2.19 – Розмір коштів, які виділялися на поліпшення умов праці на ТОВ «Геотехсервіс – 2008» протягом 2021-2023 років, тис.грн

Зауважимо, що кошти, які виділяються на поліпшення умов праці, можуть бути використані наприклад для проведення наступних заходів:

- модернізацію всіх засобів виробництва відповідно до вимог з охорони праці;
- розробка, створення та впровадження нових, або ж модернізація наявних, інженерно-технічних засобів захисту працівників;
- виробництво (придбання) та встановлення нових систем вентиляції, або реконструкція існуючих систем вентиляції;
- оновлення систем освітлення як природного, так і штучного;
- впровадження проєктних рішень і заходів, які сприяють усуненню або зниженню на робочих місцях шуму, вібрації, пилу, ультразвуку та інших шкідливих елементів до нормативних значень;
- впровадження приладів та обладнання для контролю стану ізоляції електроустановок, їх самовідключення в разі погіршення ізоляції та інших дій, націлених на підвищення захисту робітників від ураження електричним струмом;
- заходи, які мають на меті максимально мінімізувати, або взагалі усунути, безпосередній контакт працівників із небезпечними та шкідливими речовинами;
- проведення комплексної реконструкції виробничих приміщень задля розміщення виробничого устаткування й окремих робочих місць у відповідності до чинних стандартів з охорони праці;
- облаштування нових чи реконструкція наявних приміщень відпочинку працівників компанії;
- з метою посилення контролю за станом охорони праці на промислових підприємствах доцільно впроваджувати автоматизовані інформаційні системи: управління охороною праці, аналізу та прогнозування нещасних випадків на виробництві тощо;
- облаштування відповідних інформаційних куточків чи стендів, придбання демонстраційного обладнання, контрольно-вимірювальних приладів;

- постійне оновлення на рівні підприємства інструкцій та положень з питань охорони праці;
- придбання й наповнення аптечок необхідними для надавання першої домедичної допомоги лікувальними засобами;
- обслуговування та перезарядка вогнегасників.

Важливим складовим елементом взаємодії роботодавця та найманих робітників є колективні договори. Зокрема, відповідно до статті 20 Закону [5] в колективних договорах сторони повинні передбачати соціальні гарантії працівникам у галузі охорони праці, включаючи: їхні обов'язки, безпеку, гігієну праці та виробничого середовища, на рівні не нижчому, ніж передбачено законодавством. Колективна угода також передбачає досягнення встановлених нормативів, удосконалення існуючих стандартів у сфері охорони праці на підприємстві, вжиття комплексних заходів щодо запобігання нещасним випадкам на виробництві, професійним захворюванням, аварійним ситуаціям, і визначення обсягів та джерел фінансування усіх цих заходів.

Таким чином, ми розуміємо, що колективний трудовий договір чи угода є першорядним регулятором трудових відносин. Значення договорів для сталого розвитку підприємства відображається у меті їх укладення, яка полягає перш за все в узгодженні інтересів роботодавця та його працівників, врегулюванні виробничих і соціально-економічних відносин [3].

У наш час компанія може досягнути високих конкурентних переваг завдяки інноваційному підходу до виробництва та спираючись на основні ідеї концепції корпоративної соціальної відповідальності. Остання полягає у відповідальному становленні підприємця до процесу виготовлення продукції, до своїх працівників, споживачів і партнерів.

Висновок до розділу 2

Таким чином, на основі вище наведених підрозділів, можемо зробити загальний висновок по другому розділові. ТОВ «Геотехсервіс - 2008» займається надання в оренду інших машин обладнання та устаткування. Було визначено юридичний статус підприємства, визначено мету та предмет

діяльності, проведено аналіз обсягу реалізованих послуг, як у вартісних так і в натуральних вимірниках, згідно якого спостерігається поступове збільшення обсягу наданих послуг у тис. грн. Окрім цього було розглянуто організаційну структуру управління підприємства, рівні управління, підпорядкування та основні завдання та посадові обов'язки окремих працівників ТОВ «Геотехсервіс - 2008».

Спостерігається поступове зростання обсягів наданих послуг у вартісному вимірнику, протягом трьох років на 792,9 тис.грн. Водночас обсяг у натуральному вимірнику за всі три роки залишається сталим, а саме, в аренді 5 одиниць обладнання. Протягом усіх трьох років спостерігається збільшення наступних показників: середня вартість сукупного капіталу, середня вартість власного капіталу, основні засоби та оборотні активи.

Згідно аналізу економічних та фінансових показників можемо відмітити, що загалом спостерігається зростання показників, а саме: чистий дохід від реалізації, обсяг реалізованих послуг.

Протягом трьох років, а саме, 2021-2023 рр. товариство отримувало прибуток. Щодо ефективності використання ресурсів підприємства, то можна сказати, що динаміка неоднозначна та потребує ретельного вивчення. Вона свідчить про певні проблеми в управлінні ресурсами. Неефективне управління ресурсами призводить до зниження показників ефективності діяльності в цілому. Цьому свідчать фінансові результати діяльності.

Протягом 2021-2023 років діяльність ТОВ «Геотехсервіс – 2008» була рентабельною, але рівень рентабельності знижувався.

Можемо припустити, що в період з 2021 по 2022 роки, який припав на такі події, як пандемія COVID-19 та початок повномасштабного вторгнення, підприємство змогло зберегти тенденцію до ефективної та успішної роботи.

РОЗДІЛ 3

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ГЕОТЕХСЕРВІС-2008» ТА РОЗРОБЛЕННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

3.1. Аналіз показників ефективності господарської діяльності товариства

У сучасних умовах для ефективного управління підприємством важливо підвищувати ефективний рівень використання всіх своїх ресурсів. Оцінка успішності цього завдання здійснюється через аналіз динаміки показників ефективності їх використання. Почнемо із трудових ресурсів та основних засобів підприємства (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Аналіз показників ефективності використання трудових ресурсів та основних засобів ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки

Показники, джерело інформації/порядок розрахунку	Роки:			Відхилення 2023 до 2021 року		Відхилення 2023 до 2022 року	
	2021	2022	2023	Абсолютне	Темп зрост., %	Абсолютне	Темп зростання
1. Чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн.	1242,30	1356,20	2035,20	+792,90	+63,83	+679,00	+50,07
2. Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	274,00	448,00	408,50	+134,50	+49,09	-39,50	-8,82
3. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	1406,25	1498,55	1533,00	+126,75	+9,01	+34,45	+2,30
4. Середньоспівісна чисельність працівників, осіб	5	5	5	0	0,00	0	0,00
5. Середньорічна продуктивність праці одного працівника, тис. грн./особу	248,46	271,24	407,04	+158,58	+63,83	+135,80	+50,07
6. Фондовіддача, грн./грн.	0,88	0,91	1,33	+0,44	+50,28	+0,42	+46,69
7. Фондоозброєність праці, тис. грн./особу	281,25	299,71	306,60	+25,35	+9,01	+6,89	+2,30
8. Рівень прибутку на одного працівника, тис. грн./особу	54,8	89,6	81,7	+26,90	+149,09	-7,90	+91,18
9. Рентабельність основних засобів, %	22,06	33,03	20,07	-1,98	+91,00	-12,96	+60,76

Проведений аналіз свідчить про зростання рівня ефективності праці на

товаристві на 63,83% за три роки. Це пояснюється ефективним використанням трудових ресурсів (рис. 3.1).

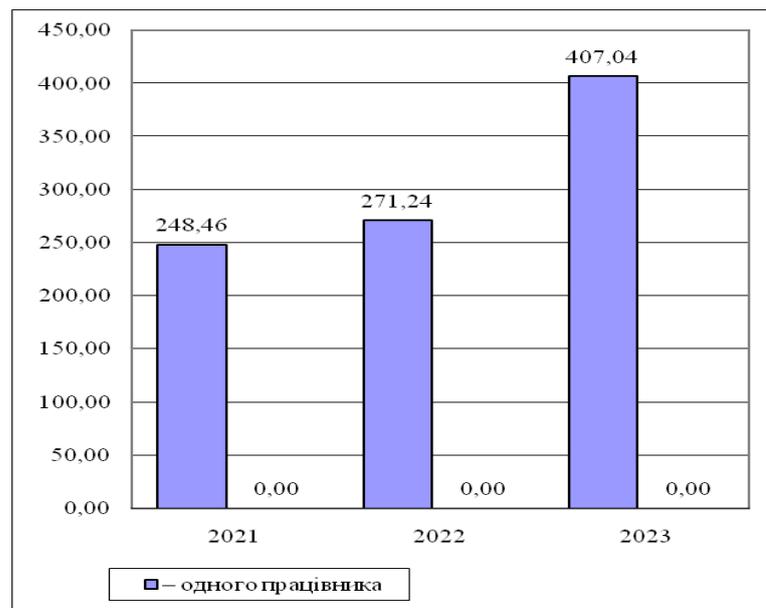

Рисунок 3.1 – Продуктивність праці працівника ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки, тис.грн/особу

Аналіз даних таблиці свідчить, що показники ефективності використання основних засобів покращуються. Показник фондоозброєності зростає поступово (рис. 3.2). Забезпеченість основними засобами гарантує зменшення рівня ручної праці, але вони повинні використовуватися активно.

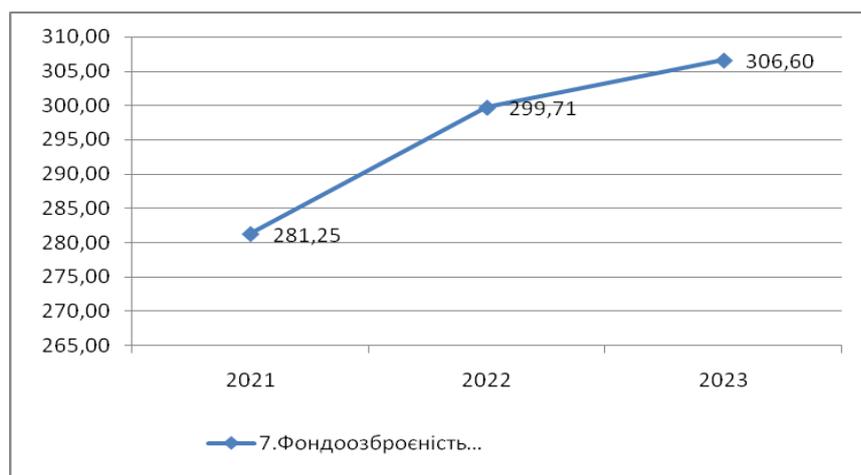

Рисунок 3.2 – Фондоозброєність праці на ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки, тис.грн/особу

У звітному 2023 році ТОВ «Геотехсервіс – 2008» мало чистий дохід від реалізації послуг на рівні 2035,20 тис.грн, що більше, ніж у попередніх

періодах. При тому чисельність була постійною – 5 осіб.

Аналіз таблиці 3.1 свідчить, що середньорічна вартість основних засобів за досліджуваний період зростає через зміну показників (рис. 3.3).

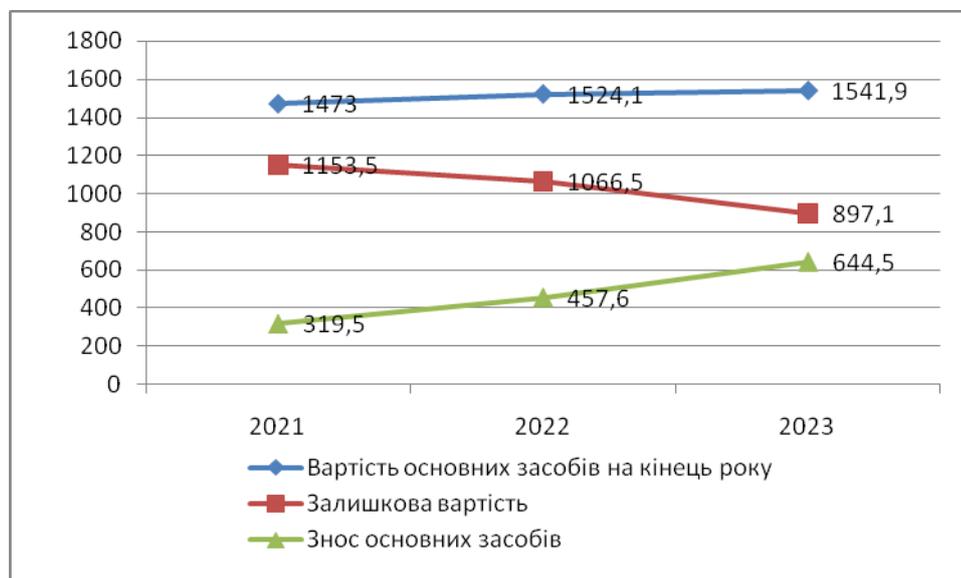

Рисунок 3.3 – Динаміка показників основних засобів

З ростом маси основних засобів зростає рівень зносу (рис. 3.4) та зменшується коефіцієнт придатності.

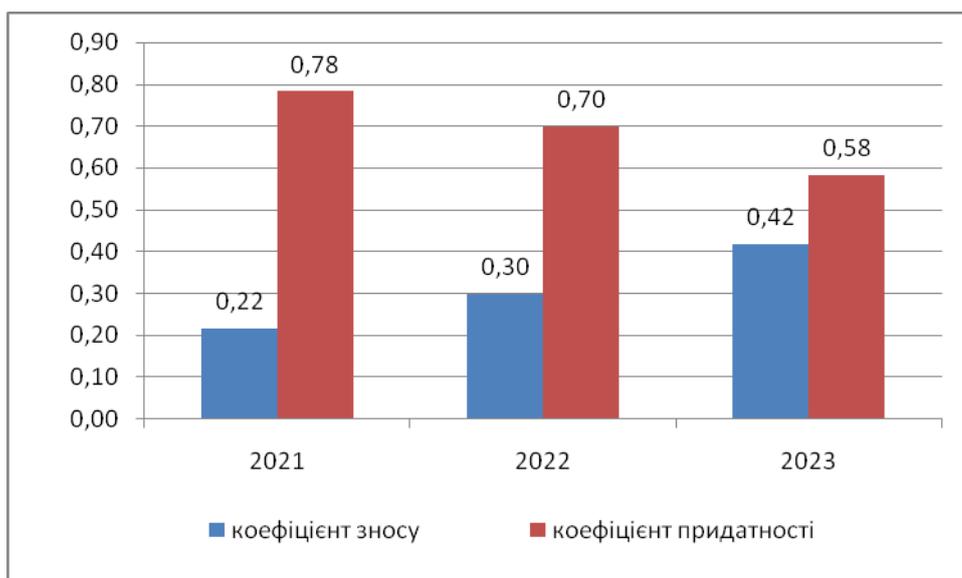

Рисунок 3.4 – Динаміка рівня зносу основних засобів та коефіцієнта придатності

ТОВ «Геотехсервіс – 2008» неефективно використовує основні засоби

протягом 2021-2022 років так, як значення фондівіддачі менше 1.

Рентабельність основних засобів зростає у 2022 році. За три роки маємо зниження цього показника.

Проведемо аналіз ефективності оборотних засобів, відобразивши результати у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Показники ефективності використання оборотних активів підприємства ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення 2023-го року від:		2023-й рік у % до:	
				2021 року	2022 року	2021 року	2022 року
1. Середні залишки оборотних активів, тис. грн.	376,1	453,9	886,7	+510,6	+432,8	+235,76	+195,35
1.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	65,9	64,6	122,95	+57,05	+58,35	+186,57	+190,33
1.2. Коштів у розрахунках	281,55	387,95	598,7	+317,15	+210,75	+212,64	+154,32
1.3. Запасів	1,7	0,7	46,55	+44,85	+45,85	+2738,24	+6650,00
2. Чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн.	1242,3	1356,2	2035,2	+792,9	+679	+163,83	+150,07
2.1. Одноденна виручка від реалізації, грн.	3	4	6	+2,20	+1,89	+163,83	+150,07
3. Оборотність оборотних активів, дні	109	120	157	+48	+36	+143,91	+130,18
3.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	19,10	17,15	21,75	+2,65	+4,60	+113,88	+126,83
3.2. Коштів у розрахунках	81,59	102,98	105,90	+24,31	+2,92	+129,80	+102,84
3.3. Запасів	0,49	0,19	8,23	+7,74	+8,05	+1671,44	+4431,37
4. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,30	2,99	2,30	-1,01	-0,69	+69,49	+76,82
4.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	18,85	20,99	16,55	-2,30	-4,44	+87,81	+78,85
4.2. Коштів у розрахунках	4,41	3,50	3,40	-1,01	-0,10	77,04	97,24
4.3. Запасів	730,76	1937,43	43,72	-687,04	-1893,71	5,98	2,26
5. Вивільнення (-), залучення (+) оборотних активів у зв'язку зі змінами їх оборотності, грн.		43,32	205,55	205,55	162,23	x	474,52
6. Прибуток від операційної діяльності	274,00	448,00	408,50	134,50	-39,50	149,09	91,18
7. Рентабельність оборотних активів, %	72,85	98,70	46,07	-26,78	-52,63	63,24	46,68

Як видно з таблиці 3.2, за три роки середні залишки оборотних засобів

зросли, як і всі складові їх. Щодо ефективності використання, то можна відмітити уповільнення оборотності за три роки на 48 днів. Через це може виникати у підприємства затримка платежів та необхідно буде залучати додаткові кошти. Так, у 2022 році було залучено додатково 43,32 тис.грн, а у 2023 році ще 202,55 тис.грн.

Рентабельність оборотних активів у 2022 році зросла. Цьому є пояснення – збільшення розміру прибутку, яке отримало підприємство. А вже у 2023 році рівень даного показника знизився у 2 рази.

Таким чином виникає необхідність оптимізації оборотних активів та підвищення рівня управління ними.

Для оцінки ефективності господарської діяльності важливим є фінансовий стан підприємства. Проведемо його аналіз.

Проаналізуємо ліквідність балансу ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки (табл.3.3).

Таблиця 3.3 – Баланс ліквідності ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки

Актив	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Пасив	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Платіжний надлишок або недостача		
								2021 р.	2022 р.	2023 р.
1. Найбільш ліквідні активи (А1)	129,2	0	245,9	1. Найбільш термінові зобов'язання (П1)	488	480,1	291,6	-358,8	-480,1	-45,7
2. Активи, що швидко реалізуються (А2)	64,9	711	486,4	2. Короткострокові пасиви (П2)	0	0	0	+64,9	+711	+486,4
3. Активи, що повільно реалізуються (А3)	2,7	0	330,1	3. Довгострокові пасиви (П3)	0	0	0	+2,7	0	+330,1
4. Активи, що важко реалізуються (А4)	1164,6	1066,5	897,1	4. Постійні пасиви (П4)	873,4	1297,4	1667,9	+291,2	-230,9	-770,8
БАЛАНС	1361,4	1777,5	1959,5	БАЛАНС	1361,4	1777,5	1959,5	x	x	x

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються наступні умови:

$$A1 \geq П1,$$

$$A2 \geq П2,$$

$$A3 \geq П3,$$

$$A4 \leq П4.$$

Порівняння активів (А3), що повільно реалізуються з довгостроковими пасивами (П3) відображає перспективну ліквідність – прогноз платоспроможності на основі порівняння майбутніх надходжень і платежів.

Баланс ліквідності ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки свідчить про те, що умова абсолютної ліквідності не виконується, баланс не ліквідний.

Визначимо показників, що характеризують фінансовий стан підприємства (табл.3.4).

Таблиця 3.4 – Аналіз показників фінансової структури капіталу ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки

Показники	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року	На кінець 2023 року	Відхилення (+,-) звітного періоду до	
				2021 року	2022 року
1. Сума власних обігових коштів, тис. грн.	-291,2	230,9	770,8	+1062	+539,9
2. Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами ($\geq 0,1$)	-1,48	0,32	0,73	+2,21	0,40
3. Маневреність робочого капіталу (зменшення показника)	–	–	–	–	–
4. Маневреність власних обігових коштів (високе значення показника)	-0,4437	0,0000	0,32	+0,76	+0,32
5. Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів (збільшення показника)	-208,00	–	8,28	+216,28	–
6. Коефіцієнт покриття запасів (збільшення пок-ка)	128,43	–	8,33	-120,10	–
7. Коефіцієнт економічної незалежності ($\geq 0,5$)	0,64	0,73	0,85	+0,21	+0,12

8. Коефіцієнт фінансової залежності (близько 2)	1,56	1,37	1,17	-0,38	-0,20
---	------	------	------	-------	-------

Продовження таблиці 3.4

9. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($\geq 0,5$)	-0,33	0,18	0,46	+0,80	+0,28
10. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу ($< 0,5$)	0,36	0,27	0,15	-0,21	-0,12
11. Коефіцієнт фінансової стабільності (≥ 1)	1,79	2,70	5,72	3,93	3,02
12. Коефіцієнт фінансової стійкості (0,7-0,9)	0,64	0,73	0,85	0,21	0,12

За 2021-2023 роки маємо позитивну динаміку суми власних обігових коштів. Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами має нормативне значення протягом 2022-2023 років.

Коефіцієнт економічної незалежності (автономії) вказує, яку частину активів підприємство здатне профінансувати за рахунок власного капіталу. Нормативним значенням показника є $\geq 0,5$. Нижче значення свідчить про високий рівень фінансових ризиків, а вище може означати не повне використання потенціалу (у випадку додатного показника ефективну фінансового левериджу).

На ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки даний показник вище граничного значення, що свідчить про повну економічну незалежність та повне використання потенціалу, але динаміка у 2021 році негативна (рис. 3.7). Коефіцієнт фінансової залежності відповідно зростає.

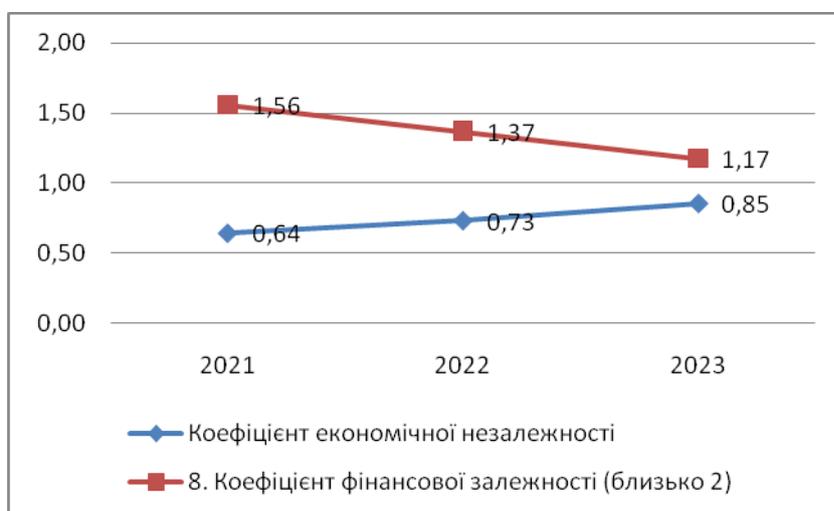

Рисунок 3.5 – Динаміка коефіцієнту економічної незалежності та фінансової залежності

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу є протилежним до коефіцієнту автономії та дозволяє визначити частку активів підприємства, що фінансуються за рахунок довгострокових та короткострокових позикових ресурсів. Нормативним значенням відповідно є $<0,5$.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу на ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки в межах нормативу та знижується, значить відношення позикового капіталу до суми пасиву на оптимальне (рис. 3.6).

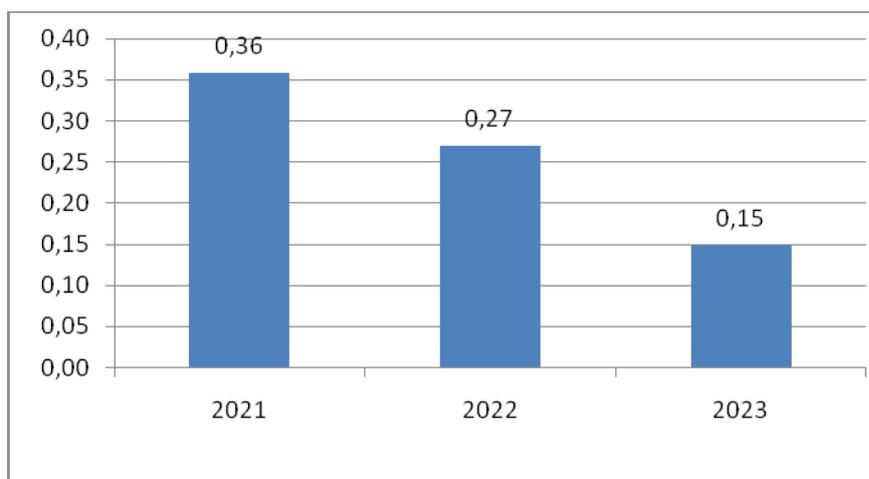

Рисунок 3.6 – Динаміка коефіцієнту концентрації позикового капіталу на ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки

Показник фінансової стабільності – свідчить про співвідношення власних та позикових коштів, а нормативним значенням є одиниця або більше. Протягом трьох років значення даного показника більше одиниці. У 2023 році воно перевищує нормативне у майже 6 разів. Це говорить про високий рівень фінансової стабільності (рис. 3.7).

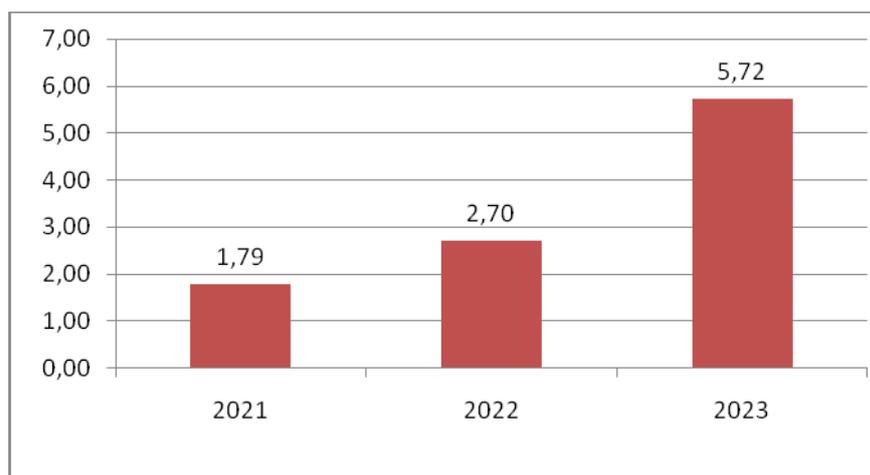

Рисунок 3.7 – Динаміка коефіцієнту фінансової стабільності

Коефіцієнт фінансової стійкості дозволяє вказати, яка частина активів фінансується за рахунок довгострокових джерел фінансування – власного капіталу та довгострокових позикових фінансових ресурсів.

Високе значення показника свідчить про низький рівень ризику втрати платоспроможності та хороші перспективи функціонування підприємства. Зокрема банкрутство у поточному році суб'єкту господарювання не загрожує. Нормативним є значення 0,7-0,9.

На ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки даний коефіцієнт знаходиться в межах 0,64-0,85, що говорить про фінансову стійкість підприємства (рис. 3.8).

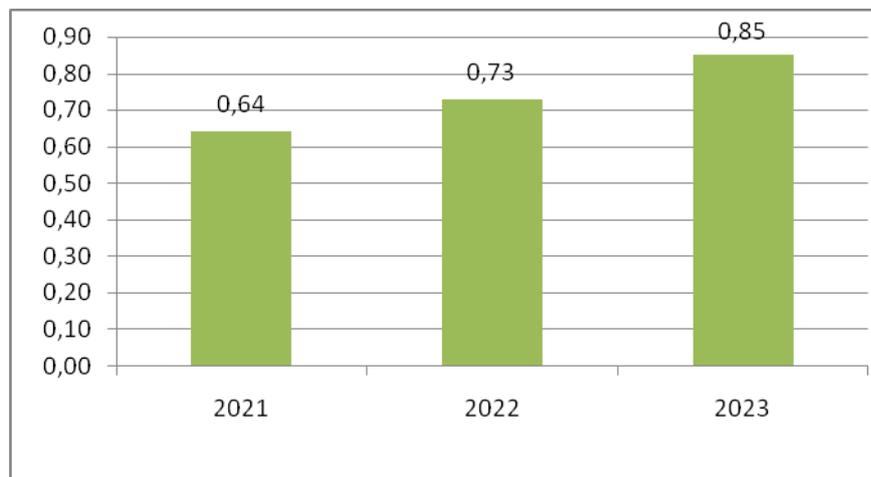

Рисунок 3.8 – Динаміка коефіцієнту фінансової стійкості

Аналіз платоспроможності ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки наведемо у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Аналіз показників платоспроможності ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки

Показники	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року	На кінець 2023 року	Відхилення (+,-) 2023 року до	
				2021 року	2022 року
Показник покриття (>1)	0,403	1,481	3,643	3,240	2,162
Показник швидкої ліквідності ($\geq 0,5$)	0,398	1,481	2,511	2,114	1,030
Показник абсолютної ліквідності ($\geq 0,2$)	0,2648	0,0000	0,843	0,579	0,843

Показники платоспроможності застосовуються для оцінки здатності підприємства виконувати свої поточні зобов'язання. Вони дають уявлення про платоспроможність підприємства на даний момент та у випадку надзвичайних подій.

Загальну оцінку платоспроможності дає **коефіцієнт покриття**, що також називають коефіцієнтом поточної ліквідності. Він показує, якою мірою поточні зобов'язання забезпечуються поточними активами, тобто скільки грошових одиниць поточних активів припадає на 1 грошову одиницю поточних зобов'язань. Установлений норматив цього показника > 1 .

На ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки значення даного показника покриття перевищувало норму у 2022-2023 роках.

Можна зробити висновок, що в цей період товариство мало оборотні кошти, які сформовані за рахунок власних джерел (рис. 3.9).

З позиції кредиторів підприємства такий варіант формування оборотних коштів є найбільш прийнятним. Проте, з погляду менеджера, значне накопичення запасів на підприємстві, відвернення грошей у дебіторську заборгованість може пояснюватись незадовільним управлінням активами. Скорочення величини коефіцієнта покриття може статися під впливом двох факторів: збільшення поточних активів і значного зростання короткострокових зобов'язань.

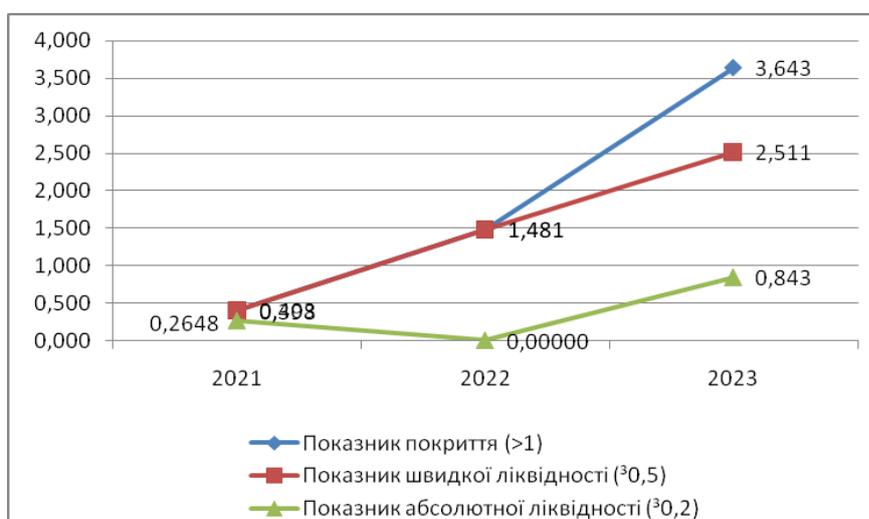

Рисунок 3.9 – Динаміка показників платоспроможності

Коефіцієнт швидкої ліквідності є проміжним коефіцієнтом покриття і показує, яка частина поточних активів за мінусом запасів покривається поточними зобов'язаннями. «Розумним» коефіцієнтом швидкої ліквідності є співвідношення 1:1. Практично багато підприємств мають нижчий коефіцієнт швидкої ліквідності (наприклад, 0,5:1).

Коефіцієнт швидкої ліквідності відповідає нормативному теж лише у 2022 та 2023 роках.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм платоспроможності та показує, яку частину короткострокової заборгованості підприємство може погасити найближчим часом. Цей коефіцієнт показує, яку частину короткострокових позикових зобов'язань можна за необхідності погасити негайно. Теоретично достатнім значенням для коефіцієнта абсолютної ліквідності є співвідношення 0,2:1. На практиці фактичні середні значення коефіцієнтів ліквідності бувають значно нижчими, але це ще не дає підстави стверджувати про неможливість підприємства негайно погасити свої борги, бо малоймовірно, щоб усі кредитори підприємства одночасно пред'явили йому свої боргові вимоги.

На ТОВ «Геотехсервіс – 2008» коефіцієнт абсолютної ліквідності мав значення більше, ніж нормативне лише у 2021 році та 2023 році.

Отже, проведений фінансовий стан ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки показав покращення показників, що характеризують фінансовий стан підприємства у 2023 році.

Можемо припустити, що в період з 2021 по 2022 роки, який припав на такі події, як пандемія COVID-19 та початок повномасштабного вторгнення, підприємство мало вплив цих кризових явищ.

Карантинні заходи не мали значного впливу на роботу компанії, оскільки галузь надання обладнання в оренду не була настільки вразливою до таких заходів. Проте, військові дії суттєво вплинули на діяльність підприємства, що може свідчити про зменшення певних показників у цей період.

Для подальшого успішного функціонування підприємство може враховувати виявлені тенденції та вдосконалювати свої стратегії, зокрема в контексті управління ризиками та адаптації до змін у зовнішньому середовищі.

3.2. Заходи щодо зниження рівня негативного впливу кризових явищ на діяльність малого підприємства ТОВ «Геотехсервіс-2008»

Дослідження впливу кризових явищ на розвиток малого підприємництва в Україні може стати важливим інструментом для розуміння та управління економічними ризиками, з якими зіштовхуються малі підприємства в країні.

Зміни валютних курсів, зміни в рівні інфляції, спади у виробництві та споживанні, руйнування інфраструктури, переривання ланцюга постачання, зниження споживчої активності та загального спаду економічної активності, спричинені економічними коливаннями та воєнним станом можуть суттєво впливати на фінансовий стан та стабільність малих підприємств.

Для більшого розуміння викликів, які постають перед бізнесом в Україні проведемо SWOT – аналіз, який допоможе визначити можливості розвитку, сильні та слабкі сторони, виклики та загрози в галузі надання послуг (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – SWOT – аналіз сфери надання послуг в Україні

Внутрішнє середовище	
Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Інноваційний потенціал: • Низькі витрати • Розвиток секторів надання послуг • Можливість швидшої адаптації до непередбачуваних факторів 	<ul style="list-style-type: none"> • Політична нестабільність: • Висока корупція • Недостатня інфраструктура
Зовнішнє середовище	
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> • Розвиток експорту послуг • Залучення інвестицій за допомогою підтримки міжнародних партнерів 	<ul style="list-style-type: none"> • Конкуренція з інших країн: • Економічні труднощі • Політична та економічна нестабільність та невизначеність • Військові дії

ТОВ «Геотехсервіс - 2008» є самостійним господарюючим суб'єктом малого підприємництва, яке займається наданням послуг, а саме наданням обладнання в оренду.

Наразі сфера послуг в Україні, як і інші галузі знаходяться в умовах певної економічної нестабільності та невизначеності через низку політичних та економічних факторів. Водночас підприємства змогли певним чином адаптуватися до ситуації в країні, і підлаштовують свою роботу різним чином під вплив зовнішніх та внутрішніх факторів.

Також проведемо SWOT – аналіз саме сфери надання обладнання в оренду, діяльності підприємства яке ми розглядаємо (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – SWOT – аналіз сфери надання обладнання в оренду

Внутрішнє середовище	
Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Попит на оренду обладнання • Низькі початкові витрати для споживачів • Гнучкість та зручність 	<ul style="list-style-type: none"> • Конкуренція з боку компаній які продають обладнання • Високі витрати на обслуговування та ремонт
Зовнішнє середовище	
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> • Розширення асортименту послуг • Співпраця з іншими галузями • Можливість виходу на міжнародний ринок надання послуг 	<ul style="list-style-type: none"> • Економічні коливання • Технологічна застарілість • Політична та економічна нестабільність та невизначеність • Військові дії

Згідно проведеного аналізу відмічаємо що загалом сфера надання послуг в Україні хоч і знаходиться в умовах ризику та невизначеності, дана галузь поступово адаптується та розвивається.

Розробка та впровадження ефективних заходів для запобігання або пом'якшення негативних наслідків кризових явищ, які склалися наслідок карантинних обмежень та воєнного стану, може допомогти зберегти стабільність підприємства, зберегти робочі місця та збільшити його конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі. Крім того, це сприяє збереженню довіри споживачів, партнерів та інвесторів, що є критичним для подальшого розвитку бізнесу.

Таким чином, інвестування часу та ресурсів у розробку заходів щодо зниження негативного впливу кризових явищ на роботу підприємства є стратегічною необхідністю для забезпечення стійкості та процвітання малого підприємства в нестабільному економічному середовищі. Ці заходи можуть включати розробку та впровадження інноваційних стратегій управління, диверсифікацію бізнесу, а також залучення технологій та цифровізацію процесів.

Підприємство може активно працювати над покращенням своєї гнучкості та адаптивності до змін, розробляти різноманітні сценарії управління кризовими ситуаціями, а також підтримувати стабільність фінансового стану. Додатково, важливо вдосконалювати маркетингові стратегії та залучати нових клієнтів, зберігаючи вірність існуючих.

Результатом таких заходів буде зміцнення позицій підприємства на ринку, збільшення його конкурентоспроможності та здатність ефективно функціонувати в умовах нестабільності, що сприятиме його подальшому успіху та розвитку. Згідно даних департаменту інформаційної діяльності та комунікації з громадськості, станом на травень 2022 року низка підприємств були змушені здійснити релокацію бізнесу через повномасштабне вторгнення[29] (рис. 3.10).

Рисунок 3.10 – Кількість підприємств які здійснили релокацію

Зважаючи на сучасні тенденції, коли багато підприємств змушені змінювати місце дислокації через різноманітні причини, від політичних до економічних або соціальних факторів, можна спостерігати зростаючий попит на послуги оренди обладнання. У таких умовах підприємство яке ми розглядали та аналізували, яке надає обладнання в оренду, може стати надзвичайно цінним партнером для релокованих компаній.

Оренда обладнання є більш доступним рішенням для релокованих підприємств порівняно з його купівлею, оскільки це дозволяє уникнути значних капітальних витрат. Підприємствам, що опинилися в умовах нестабільності або тимчасової неспроможності забрати своє обладнання з поточного місця розташування, важливо мати можливість швидко отримати необхідне обладнання без потреб інвестування в його придбання.

Оренда також дозволяє підприємствам гнучко реагувати на зміни в потребах та обставинах, зокрема, швидко змінювати обсяги та асортимент орендованого обладнання відповідно до поточних вимог виробництва. Крім того, вартість оренди може включати регулярне технічне обслуговування та сервіс, що зменшує витрати на утримання обладнання у робочому стані.

Крім того, підприємство, що спеціалізується на оренді обладнання, може надати додаткові послуги, такі як логістика та доставка, що робить його пропозицію ще більш привабливою для клієнтів. Це дозволить підприємству виділитися на ринку та забезпечити релокованим компаніям надійні та ефективні рішення для продовження їхньої діяльності в нових умовах.

В результаті аналізу діяльності підприємства було виявлено, що хоча воно здатне в певній мірі адаптуватися до впливу економічних та політичних факторів, проте спостерігається зниження деяких фінансових та економічних показників.

Важливо зауважити, що підприємство виявилось готовим до викликів та є гнучким у змінних умовах ринку, здатним швидко реагувати на зміни в економічному та політичному середовищі.

Проте, сучасні умови вимагають уваги та подальшого аналізу для виявлення конкретних причин спаду показників та розробки стратегій їх

подолання. Це може включати перегляд фінансових стратегій, оптимізацію розподілу ресурсів, а також зміни в маркетингових підходах для привертання нових клієнтів та утримання існуючих.

Щоб покращити роботу підприємства, яке надає послуги оренди обладнання, можна розглянути такі шляхи (рис. 3.11)

Рисунок 3.11 – Заходи щодо зниження рівня негативного впливу кризових явищ на діяльність ТОВ «Геотехсервіс – 2008»

1. Розширення асортименту обладнання передбачає постійне оновлення та розширення асортименту обладнання, яке пропонується в оренду, щоб задовольняти різноманітні потреби клієнтів та залишатися конкурентоспроможними на ринку.

2. Підвищення якості обслуговування спрямоване на забезпечення високої якості обслуговування клієнтів, швидку реакцію на їхні запити, вирішуючи проблеми та надаючи професійну консультацію з питань оренди обладнання.

3. Вдосконалення логістики та доставки передбачає оптимізацію процесів логістики та доставки, щоб забезпечити швидку та ефективну поставку обладнання клієнтам у потрібному місці та вчасно.

4. Впровадження новітніх технологій, можливість використання новітніх технологій у своїй діяльності, створення онлайн платформ для оренди, системи моніторингу та управління обладнанням, щоб полегшити процес оренди та забезпечити зручність для клієнтів.

5. Інвестування в рекламу та маркетинг, передбачає розвиток стратегії маркетингу та реклами для просування своїх послуг серед потенційних клієнтів і збільшення впізнаваності бренду.

Наразі в Україні через кризові явища які мають значний вплив на підприємницьку діяльність, бізнесу необхідно активно адаптуватися до цифрової економіки та переходити до онлайн формату роботи. Перехід до онлайн-роботи стає не лише необхідним кроком для виживання під час кризи карантинних обмежень та воєнних дій, але й важливим стратегічним рішенням для майбутнього успіху бізнесу в умовах постійної цифрової трансформації.

Саме тому, для покращення роботи підприємства, можна запропонувати впровадження онлайн маркетингу, зокрема, створення спеціалізованої онлайн платформи або веб-сайту.

Оскільки підприємство до цього не залучало та не використовувало онлайн маркетинг, то впровадження веб-сайту для підприємства стане важливим кроком у забезпеченні успішності та стійкості бізнесу. З урахуванням сучасних тенденцій та впливу кризових явищ, цифрові трансформації набувають ще більшої актуальності, наголошуючи на необхідності присутності в Інтернеті.

На даному веб-сайті підприємство може розмістити всю необхідну для споживачів інформацію та наступні функції (рис.3.12).

- Каталог обладнання в оренду з докладним описом та фотографіями.
 - Форма замовлення або запит на оренду обладнання.
 - Контактна інформація та форма зворотного зв'язку.
 - Розділ з частими запитаннями.
- Можливість реєстрації користувачів та створення особистого кабінету для керування їхніми замовленнями.
- Співпраця з соціальними мережами для реклами та зв'язку з клієнтами.

Рисунок 3.12 – Функції, які можуть бути представлені на веб-сайті підприємства

Таким чином, клієнти зможуть легко ознайомитися з асортиментом обладнання, його характеристиками та умовами оренди, окрім цього матимуть можливість здійснити запит на оренду необхідного обладнання без необхідності відвідувати офіс, приміщення або здійснювати дзвінки. Це збільшить зручність та ефективність процесу оренди.

Зокрема, розробка та впровадження веб-сайту дозволить підприємству залучати нових клієнтів, які активно шукають обладнання для оренди через Інтернет. Наявність веб-сайту робить компанію більш доступною та зручною для потенційних клієнтів у порівнянні з конкурентами, які можуть не мати онлайн присутності. Це може призвести до збільшення кількості замовлень та покращення загального обсягу бізнесу.

Онлайн-бронювання та інші функції веб-сайту також можуть спростити та автоматизувати деякі аспекти обслуговування клієнтів.

Саме тому можемо запевнити, що впровадження веб-сайту з послугами підприємства буде мати ряд переваг для роботи підприємства (рис.3.13).

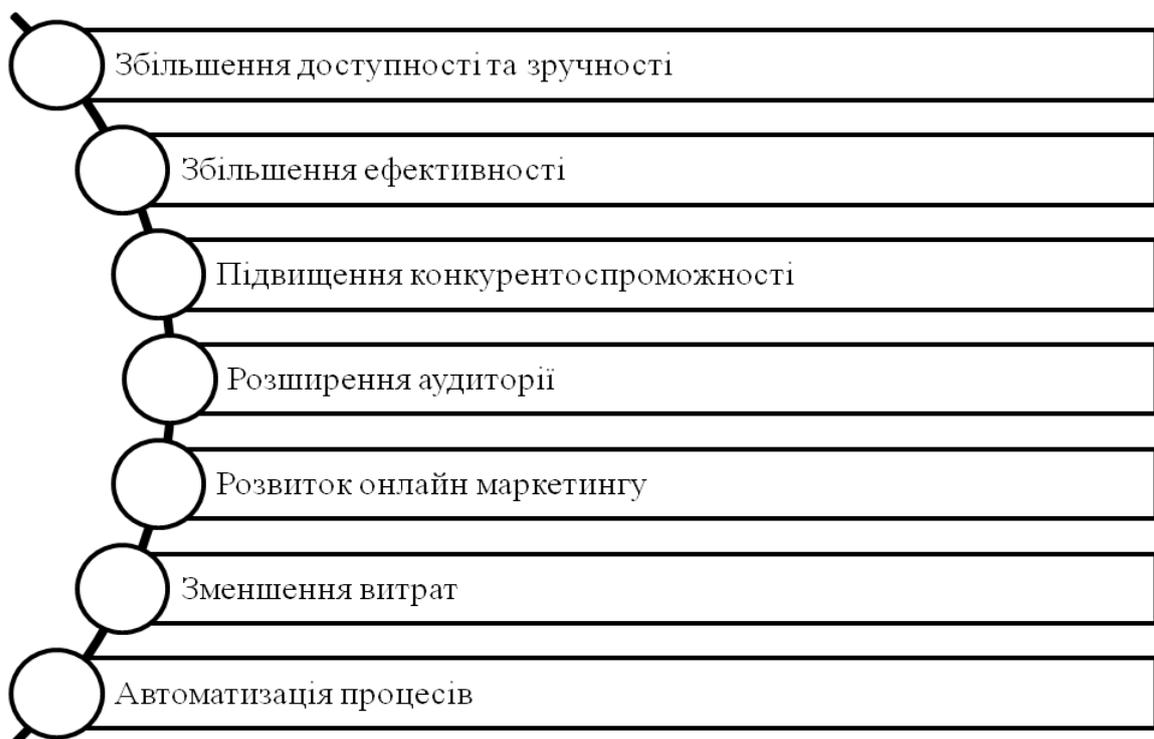

Рисунок 3.13 – Переваги розробки та впровадження веб-сайту підприємств

Процес створення даного онлайн порталу потребує часу та певних витрати. Етапи розробки, їх опис та приблизну вартість зобразимо в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8 – Процес та вартість розробки веб-сайту

Етап розробки	Опис	Вартість (грн)
Обговорення потреб та вимог	Спілкування з клієнтом для визначення вимог та потреб	Безкоштовно
Розробка технічного завдання (ТЗ)	Складання технічного завдання на основі обговорених вимог	2500 - 12500
Дизайн і створення макетів	Створення дизайну та макетів для веб-сайту	7500 - 25000
Розробка та програмування	Кодування і програмування функціональності сайту	12500-75000
Тестування і виправлення помилок	Проведення тестування та виправлення виявлених помилок	5000 - 12500
Розгортання та запуск	Розгортання сайту на сервері та його запуск	2500 - 7500

Під час складання даної таблиці були обрані середні ціни по Україні згідно кожного етапу. Загальна вартість розробки веб-сайту може становити приблизно від 40000 до 210000 гривень (в середньому 125 000 грн), залежно від обраного рівня складності, функціональності та дизайну.

Окрім даних витрат, підприємство має бути готовим витратити кошти на підтримку роботи веб-сайту (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – Постійні витрати на утримання сайту

Послуга	Приблизна вартість в місяць (грн)
Веб-хостинг	100 - 500
Оновлення контенту	100 - 200
Технічна підтримка	500 - 2000
Захист та безпека	200 - 1000

Додаткові програмні рішення	300 - 1000

Загалом, ці всі послуги може виконувати одна людина, а саме адміністратор сайту, якого підприємство може найняти.

Оскільки впровадження даного сайту може збільшити кількість клієнтів, то тим самим можливе збільшення обсягу реалізованих послуг. Для прикладу, навіть якщо розробка даного сайту зможе підвищити обсяг наданих послуг хоча б на 1 %, то обсяг реалізації буде складати 1369,76 тис. грн що на 13,56 тис грн більше ніж у попередньому періоді.

Отже, впровадження веб-сайту для підприємства, що надає обладнання в оренду, є кроком в майбутнє, яке постійно розвивається, що відкриває безліч можливостей і переваг для самого підприємства та його клієнтів. Це не лише модернізує процеси взаємодії з клієнтами, але й сприяє розвитку бізнесу в цілому. Зокрема, це збільшує доступність та зручність обслуговування для клієнтів, дозволяючи їм легко та швидко здійснювати оренду обладнання, не виходячи з дому. Це сприяє підвищенню їхньої задоволеності та впевненості в обраному підприємстві.

Насьогодні, впровадження стратегій онлайн маркетингу стає ще більш обов'язковим під впливом кризових явищ і змін у світі. Сучасна реальність, пов'язана з економічними кризами, пандемією та іншими кризовими ситуаціями, підкреслює необхідність цифрових трансформацій в бізнесі.

Цифрові зміни стають важливим елементом адаптації до змін в економічному середовищі. Впровадження веб-сайту допомагає підприємству підтримувати свою присутність у віртуальному просторі, де зростає кількість покупців і клієнтів. Це дозволяє зберігати зв'язок з аудиторією та навіть розширювати бізнес навіть у складних економічних умовах.

Таким чином, впровадження веб-сайту стає не лише стратегічною необхідністю, але і ключовим фактором стійкості та успішності підприємства в умовах економічних криз та невизначеності.

Висновок до розділу 3.

Таким чином, можемо зробити висновок, що дослідження впливу кризових явищ на розвиток малого бізнесу є важливим для підготовки підприємств до можливих ризиків і загроз. Воно допомагає підприємствам адаптуватися до змін в економічному середовищі, розробляти стратегії виживання та збільшувати їхню стійкість до негативних впливів кризових ситуацій. В результаті проведеного дослідження було окреслено сучасний стан розвитку малого підприємництва в Україні та вплив кризових явищ та нестабільної ситуації в країні на діяльність малих підприємств, зокрема на роботу ТОВ «Геотехсервіс - 2008».

Особлива увага була звернута на проблеми та можливості функціонування підприємства на ринку. Також в рамках аналізу було ретельно досліджено як зовнішнє, так і внутрішнє середовище діяльності досліджуваного підприємства з метою виявлення його конкурентних переваг та потенційних недоліків.

Загалом підприємство змогло пристосуватися до змін та зберегти місце на ринку послуг але також спостерігається зменшення певних показників роботи підприємства. Зменшення показників може бути обумовлене впливом воєнних конфліктів або введенням карантинних обмежень у зв'язку з пандемією Covid-19. Ці фактори можуть спричиняти затримки в поставках, зменшення попиту на товари та послуги, перерви у роботі підприємств та інші складнощі, що негативно впливають на діяльність бізнесу.

В умовах невизначеності та впливу зовнішнього середовища підприємство повинне активно адаптуватися до нових умов, а також шукати внутрішні резерви для підвищення своєї продуктивності. Підприємству було запропоновано заходи щодо зниження рівня негативного впливу кризових явищ на його діяльність. Одним з таких шляхів є саме розвиток та впровадження стратегій онлайн маркетингу.

ТОВ "Геотехсервіс - 2008" було запропоновано звернути максимальну увагу на маркетинг, а саме створення веб-сайту. У зв'язку зі значним впливом карантинних обмежень та воєнних дій, необхідно активно впроваджувати цифровий маркетинг. Обмеження на фізичний контакт та нестабільна ситуація

на ринку створюють виклики для традиційних методів маркетингу, перехід до цифрових стратегій може стати ключовим для успішної адаптації та збереження конкурентоспроможності підприємства. Оскільки підприємство спеціалізується на наданні обладнання в оренду, створення веб-сайту може виявитися важливим кроком для зручності як споживачів так і самого підприємства.

Підприємству варто розглянути можливість розробки веб-сайту з різними функціями. Наприклад, сайт може слугувати не лише інструментом просування послуг компанії, а й функціонувати як електронний каталог обладнання, доступний для огляду та оренди. Крім того, на платформі веб-сайту можна створити особистий кабінет для керування замовленнями, що дозволить забезпечити більш зручний та ефективний спосіб здійснення операцій з клієнтами.

Такий веб-сайт може стати інструментом не лише для привернення нових клієнтів а й для підвищення впізнаваності бренду та конкурентоспроможності компанії на ринку.

Крім теоретичних рекомендацій, було розраховано орієнтовану вартість створення веб-сайту сайту для ТОВ «Геотехсервіс - 2008» та його подальше утримання, а також економічний ефект від впровадження цього заходу. Результати прогнозних обчислень підтверджують доцільність такого оновлення.

Аналіз вартості створення сайту і його економічного ефекту створює підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо інвестицій у цей проект. Ретельно проведені розрахунки дозволяють підприємству оцінити та зрозуміти можливий вигаш від впровадження нового корпоративного сайту, враховуючи його вартість та очікуваний ефект від його використання.

Загальний комплекс запропонованих заходів сприятиме значному підвищенню ефективності діяльності підприємства. Особливо це актуально у періоди кризових років, коли підприємництво та загалом економічна ситуація в країні стає вразливим до змін у зовнішньому середовищі, як, наприклад, в 2019-2020 роках під впливом поширення пандемії Covid-19 та

повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року, що призвело до зниження платоспроможності клієнтів та ситуації економічної невизначеності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Перший розділ роботи присвячено питанням трактування понять «ефективність», «ефект» та «господарська діяльність» різними вченими. Розглянуто основні фактори, що здійснюють вплив на показники ефективності господарської діяльності. Для підвищення рівня ефективності необхідно виявляти резерви на всіх стадіях виробництва.

Окремої уваги заслуговують напрями підвищення ефективності виробництва та розроблення можливих заходів. Підприємство самостійно обирає систему показників для моніторингу стану ефективності та розробляє заходи для покращення.

Другий розділ присвячено організаційно правовим засадам функціонування та його результатам ТОВ «Геотехсервіс - 2008». Воно займається надання в оренду інших машин обладнання та устаткування. Було визначено юридичний статус підприємства, визначено мету та предмет діяльності, проведено аналіз обсягу реалізованих послуг, як у вартісних так і в натуральних вимірниках, згідно якого спостерігається поступове збільшення обсягу наданих послуг у тис. грн. Окрім цього було розглянуто організаційну структуру управління підприємства, рівні управління, підпорядкування та основні завдання та посадові обов'язки окремих працівників ТОВ «Геотехсервіс - 2008».

Спостерігається поступове зростання обсягів наданих послуг у вартісному вимірнику, протягом трьох років на 792,9 тис.грн. Водночас обсяг у натуральному вимірнику за всі три роки залишається сталим, а саме, в аренді 5 одиниць обладнання. Протягом усіх трьох років спостерігається збільшення наступних показників: середня вартість сукупного капіталу, середня вартість власного капіталу, основні засоби та оборотні активи.

Знос основних засобів теж мав динаміку зростання протягом всього періоду. Підприємство не має нематеріальних активів. У 2022 році грошові кошти та запаси були відсутні. Середні залишки оборотних засобів товариства

у 2023 році збільшилися у об'ємі проти 2021 року у 1,35 разів за рахунок переважно збільшення їх маси у 2023 році.

Згідно аналізу економічних та фінансових показників можемо відмітити, що загалом спостерігається зростання показників, а саме: чистий дохід від реалізації, обсяг реалізованих послуг.

Собівартість наданих послуг у 2023 році знизилася на 9,83%, що є позитивним. Зниження собівартості при зростанні обсягів наданих послуг може сприяти збільшенню прибутку підприємства. Але через стрімке її зростання у 2022 році на 29,68% проти 2021 року маємо збільшення цього показника за три роки.

Протягом трьох років, а саме, 2021-2023 рр. товариство отримувало прибуток. Щодо ефективності використання ресурсів підприємства, то можна сказати, що динаміка неоднозначна та потребує ретельного вивчення. Вона свідчить про певні проблеми в управлінні ресурсами. Неефективне управління ресурсами призводить до зниження показників ефективності діяльності в цілому. Цьому свідчать фінансові результати діяльності.

Так, протягом 2021-2023 років діяльність ТОВ «Геотехсервіс – 2008» була рентабельною, але рівень рентабельності знижувався. Підвищення рівня рентабельності підприємство мало у 2022 році. Наступний період, а саме 2023 рік, характеризується зниженням показників майже у 2 рази.

У сучасних умовах для ефективного управління підприємством важливо підвищувати ефективний рівень використання всіх своїх ресурсів. Оцінка успішності цього завдання здійснюється через аналіз динаміки показників ефективності їх використання.

Проведений у третьому розділі даної роботи аналіз свідчить про зростання рівня ефективності праці на товаристві на 63,83% за три роки. Це пояснюється ефективним використанням трудових ресурсів

Аналіз даних таблиці свідчить, що показники ефективності використання основних засобів покращуються. ТОВ «Геотехсервіс – 2008» неефективно використовує основні засоби протягом 2021-2022 років так, як значення фондівіддачі менше 1.

У звітному 2023 році ТОВ «Геотехсервіс – 2008» мало чистий дохід від реалізації послуг на рівні 2035,20 тис.грн, що більше, ніж у попередніх періодах. При тому чисельність була постійною – 5 осіб. Рентабельність основних засобів зросла у 2022 році. За три роки маємо зниження цього показника.

Щодо ефективності використання оборотних засобів, то можна відмітити уповільнення оборотності за три роки на 48 днів. Через це може виникати у підприємства затримка платежів та необхідно буде залучати додаткові кошти. Так, у 2022 році було залучено додатково 43,32 тис.грн, а у 2023 році ще 202,55 тис.грн.

Рентабельність оборотних активів у 2022 році зросла, а вже у 2023 році рівень даного показника знизився у 2 рази. Таким чином виникає необхідність оптимізації оборотних активів та підвищення рівня управління ними.

Для оцінки ефективності господарської діяльності важливим є фінансовий стан підприємства. Проведемо його аналіз. Баланс ліквідності ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки свідчить про те, що умова абсолютної ліквідності не виконується, баланс не ліквідний.

ТОВ «Геотехсервіс – 2008» за 2021-2023 роки мало покращення показників, що характеризують фінансовий стан підприємства у 2023 році.

Можемо припустити, що в період з 2021 по 2022 роки, який припав на такі події, як пандемія COVID-19 та початок повномасштабного вторгнення, підприємство мало вплив цих кризових явищ.

Дослідження впливу кризових явищ на розвиток малого підприємництва в Україні може стати важливим інструментом для розуміння та управління економічними ризиками, з якими зіштовхуються малі підприємства в країні.

Для більшого розуміння викликів, які постають перед бізнесом в Україні проведено SWOT – аналіз, який допоможе визначити можливості розвитку, сильні та слабкі сторони, виклики та загрози в галузі надання послуг

Згідно проведеного аналізу відмічаємо що загалом сфера надання послуг в Україні хоч і знаходиться в умовах ризику та невизначеності, дана галузь поступово адаптується та розвивається.

В результаті аналізу діяльності підприємства було виявлено, що хоча воно здатне в певній мірі адаптуватися до впливу економічних та політичних факторів, проте спостерігається зниження деяких фінансових та економічних показників.

Важливо зауважити, що підприємство виявилось готовим до викликів та є гнучким у змінних умовах ринку, здатним швидко реагувати на зміни в економічному та політичному середовищі.

Наразі в Україні через кризові явища які мають значний вплив на підприємницьку діяльність, бізнесу необхідно активно адаптуватися до цифрової економіки та переходити до онлайн формату роботи. Перехід до онлайн-роботи стає не лише необхідним кроком для виживання під час кризи карантинних обмежень та воєнних дій, але й важливим стратегічним рішенням для майбутнього успіху бізнесу в умовах постійної цифрової трансформації.

Саме тому, для покращення роботи підприємства, можна запропонувати впровадження онлайн маркетингу, зокрема, створення спеціалізованої онлайн платформи або веб-сайту.

Таким чином, можемо зробити висновок, що дослідження впливу кризових явищ на розвиток малого бізнесу є важливим для підготовки підприємств до можливих ризиків і загроз. Воно допомагає підприємствам адаптуватися до змін в економічному середовищі, розробляти стратегії виживання та збільшувати їхню стійкість до негативних впливів кризових ситуацій.

Запропоновані заходи сприятимуть значному підвищенню ефективності діяльності підприємства. Особливо це актуально у періоди кризових років, коли підприємництво та загалом економічна ситуація в країні стає вразливим до змін у зовнішньому середовищі, як, наприклад, в 2019-2020 роках під впливом поширення пандемії Covid-19 та повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року, що призвело до зниження платоспроможності клієнтів та ситуації економічної невизначеності.